

UNIVERZITA KARLOVA
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

Komunitní práce v církvích

Barbora Mičková

Katedra pastorační a sociální práce
Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Šťastná, Ph.D.
Studijní program: Sociální práce
Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Praha 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem Komunitní práce v církvích napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

V Praze dne 1.12.2019

Barbora Mičková

Anotace

Bakalářská práce se zabývá tématem komunitní práce v církvích. Cílem je ukázat, jak můžeme komunitní práci využít v církevním prostředí, jaké hodnoty přináší komunitní práce do církevního prostředí a čeho lze komunitními principy docílit.

Práce obsahuje teoretickou a praktickou část. V rámci teoretické části přibližuje práce základní pojmy a principy, které jsou zásadní pro komunitní práci, následuje aplikace těchto poznatků do církevního prostředí. V rámci praktické části je zkoumán sbor Českobratrské církve evangelické v Praze 8 – Kobylisích a jsou zde vyhodnocovány komunitní aktivity z pohledu zainteresovaných klíčových osobností sboru. Výzkum je kvalitativní, proběhl formou rozhovorů.

Klíčová slova

Komunitní práce, církevní sbor, participace, empowerment, sociální kapitál, sociální vyloučení.

Abstract

This bachelor thesis covers the topic of community work in churches and aims to show how we can use community work in an ecclesiastical environment, which values community work brings to the ecclesiastical environment and what can be achieved with community principles.

This thesis is comprised of a theoretical and a practical part. In the theoretical part, this paper describes the basic concepts and principles that are essential for community work and then applies this knowledge to the church environment. The practical part provides an examination of the congregation of The Evangelical Church of Czech Brethren in Prague 8 - Kobylisy and

evaluates community activities from the point of view of the congregation's key personalities involved in them. The research is qualitative and was conducted through interviews.

Keywords

Community work, church choir, participation, empowerment, social capital, social exclusion.

Poděkování

Mé poděkování patří PhDr. Jaroslavě Šťastné, Ph.D. za její cenné rady, vstřícnost, čas a trpělivost.

Poděkování patří také respondentům, kteří se ochotně sešli ke společnému rozhovoru.

Děkuji své rodině za podporu po celou dobu studia.

Obsah

Úvod.....	10
1. Komunitní práce.....	12
1.1 Charakteristiky komunitní práce.....	13
1.1.2 Komunita.....	15
1.1.3 Sociální kapitál.....	17
1.1.4 Zplnomocnění (empowerment).....	19
1.1.5 Práce v komunitě.....	21
1.1.6 Sociální vyloučení.....	24
2. Co je církev?.....	27
2.1 Církevní sbor jako komunita.....	28
2.2 Komunitní práce v církevních sborech.....	34
2.3 Farní sbor ČCE v Praze 8- Kobylisích.....	37
3. Empirické šetření.....	40
3.1 Úvodní otázky, vzhled do problematiky.....	42
3.2 Vliv komunitních aktivit na život respondentů.....	43
3.3 Vliv komunitních aktivit na církevní sbor.....	48
3.4 Vliv komunitních aktivit na lokalitu Kobylis.....	53
3.5 Zajištění a podpora aktivit vnějšími aktéry.....	56
4. Závěr.....	59
Seznam literatury.....	64
Přílohy.....	67

Úvod

Bakalářská práce se zaměřuje na uplatnění principů komunitní práce v církvi, klade si za cíl zjistit, jaké hodnoty komunitní práce v církevním prostředí přináší a čeho lze komunitními principy docílit. Cílem empirického šetření je vyhodnocování komunitních aktivit z pohledu zainteresovaných klíčových osobností sboru. Témata v bakalářské práci jsou zkoumána prostřednictvím odborné literatury a jiných zdrojů, především rozhovorů, a internetových stránek.

Vymezení komunitní práce souvisí s jejím vztahem k sociální práci. Typy vztahů komunitní a sociální práce mohou být následující: komunitní práce jako metoda sociální práce, komunitní práce jako metoda a zároveň filosofická koncepce. A za třetí komunitní a sociální práce jako část stejného systému sociálních služeb, přičemž každá má rozdílnou praxi. Někteří sociální pracovníci se domnívají, že znalosti a dovednosti z oboru komunitní práce jsou v současnosti stále více potřebné. Komunitní práce zřejmě nabyde většího významu do budoucna, někteří vidí komunitní práci dokonce jako budoucnost sociální práce.¹

Činnost církevního sboru, můžeme do jisté míry chápat jako komunitní práci. Aktivity sborů se zaměřují na práci dovnitř i ven, aktivity se často dotýkají širšího okruhu lidí. Někdy se sbory aktivně zapojují do sociálních aktivit a působí tak v místní komunitě. Církevní sbor má význam i v mezinárodním prostředí, cílem je také přispět k řešení sociálních témat a podnítit vzájemnou komunikaci mezi lidmi.

První část bakalářské práce je věnována teoretickému popisu komunitní práce. Jsou zde přiblíženy pojmy, se kterými komunitní práce souvisí. Jedná se o pojmy jako komunita, sociální kapitál, zplnomocnění, práce v komunitě nebo

¹ GOJOVÁ, Alice. *Teorie a modely komunitní práce*. s. 22-25. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2006. ISBN 80-7368-154-4.

sociální vyloučení. V rámci teoretické části se dále uvažuje nad komunitní práci v církvi, snahou je ukázat, že se principy komunitní práce mohou využít i v církevním prostředí a mohou ji konat i lidé, kteří nejsou pro tuto činnost vyškoleni.

1. Komunitní práce

Počátky vzniku komunitní práce datujeme do druhé poloviny 19. století. V důsledku urbanizace a industrializace, dochází v této době k rozpadu tradičních komunit. Počátky komunitní práce jsou spojeny s vikářem anglikánské církve Samuelem Barnettem, který se svou ženou organizoval vzájemnou praktickou pomoc farníků. Barnett působil ve východním Londýně a zaměřil se na zkoumání příčin chudoby. V rámci svého výzkumu často spolupracoval s univerzitami a v roce 1884 založil univerzitu (Toynbee Hall), kde společně studovali studenti bohatí i chudí. Principy, kterými se Barnett řídil, byly následující: každý má právo na osobnostní růst a může k tomu využít dostupné prostředky, které mu poskytuje společnost. Efektivní změna má tendenci se prosadit a třetí myšlenkou je zaměření na komunikaci napříč ekonomickým a sociálním rozdělením, která vede k vytvoření silných komunit a k pozitivní sociální změně.²

Pro první organizace, které pracovaly formou komunitní práce, je charakteristické zapojení dobrovolníků. Tito dobrovolníci navštěvovali chudé, nezaměstnané nebo jinak postižené rodiny a snažili se na své klienty působit tak, aby podpořili jejich soběstačnost. Ke konci 19. století začaly vznikat komunitní centra. Rozvoj a budování komunitních center pokračovalo až do 30. let 20. století, v době světové hospodářské krize ale došlo k útlumu. V 1. polovině 20. století se vydali sociální pracovníci do ulic za těmi, kteří se potýkali se sociálními problémy. V rámci této zkušenosti zjistili, že potřebují pracovat nejenom s lidmi, kteří mají problémy, ale i s širším kontextem. Šedesátá léta 20. století přinesla v rámci komunitního hnutí radikální změnu. Doba s sebou přinesla vzrůstající blahobyť, ale zároveň přetrvávající chudobu v určitých částech společnosti. Komunitní práce přinesla novinky zejména těm,

² MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. s. 255. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.

kdo byli doposud uzavíráni v ústavech. Vznikaly služby jako chráněné bydlení, chráněná práce, stacionáře, kluby apod. V osmdesátých letech 20. století se stává komunitní práce významným prostředkem řešení sociálních problémů. Po pádu komunistického režimu v zemích střední a východní Evropy začaly být aplikovány prvky komunitní práce za finanční podpory zahraničních fondů.³

Komunitní práce se dnes chápe jako organizace sociálních činností tak, aby měli lidé přístup k aktivitám, které jsou nezbytné pro jejich každodenní život v místě, kde žijí. „*Zdůrazňuje participaci lidí na věcech veřejných, posilování sebeorganizačních sil komunity, vzájemnou solidaritu a pomoc, sociální zodpovědnost, šetrný vztah k životnímu prostředí, respekt k místním tradicím a zvláštnostem.*“⁴

Komunitní práce může mít mnoho podob. Jedná se například o komunitní práci ve vyloučených lokalitách nebo práci s komunitou na lokální úrovni.

1.1 Charakteristiky komunitní práce

Komunitní práce je profesionální aktivita a metoda, která umožňuje lidem dojít ke změně v rámci společenství a společně řešit vlastní problémy. Komunitní práce se využívá pro řešení problémů a pro následnou změnu v rámci daného společenství, vztahuje problémy jedinců a skupin ke zdrojům a možnostem místní komunity, snaží se o přerozdělení zdrojů a sdílení zdrojů, vede k odpovědnosti, zapojuje do řešení problémů občany, místní organizace a instituce, rozšiřuje kompetence lidí rozhodovat a ovlivňovat to, jak se jim žije a co se s nimi děje.⁵

³ MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. s. 256. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8

⁴ ŠŤASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 8. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

⁵ MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. s. 254. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.

Mezi základní hodnoty, o které se opírá komunitní práce, patří participace, zapojování a účast lidí a potřeba něco změnit (vylepšit). Dále je to úcta (uznání každého jednotlivce v komunitě, jeho možností a potenciálu), naděje (každý, kdo o to stojí, může být povzbuzen, může se učit a rozvíjet se, může řešit své problémy), důvěra (vytváření sítí, atmosféra spolupráce, společné organizování). Důležitou hodnotou je komunikace (vše je nutno komunikovat – potíže, potřeby i možnosti, důležité je také zpřístupňovat informace). Práce je postavena na vztahu (základem jakékoli spolupráce je vztah). Je třeba pěstovat trpělivost (ochota a důvěra lidí i přijetí nových pravidel probíhá pozvolně).⁶

„Komunitní práce je metoda velmi univerzální – lze jí řešit místní problémy v oblasti sociálních služeb a zdravotní péče, etnického napětí, vzdělávání, ale i sousedských vztahů, životního prostředí atd. Komunitní práce je také velmi variabilní – každá situace vyžaduje odlišné řešení, které je do velké míry nepřenosné do jiných situací. To klade velký důraz na kreativitu komunitního pracovníka, realizačního týmu i obyvatel komunity.“⁷

Cílem komunitní práce je ovlivnění sociálních změn v dané lokalitě. Tyto změny jsou formovány vznikem vztahů a podporou dosavadních, žádoucích vztahů mezi skupinami, které se již v dané lokalitě nachází. Ideální je, pokud členové těchto skupin o změnu sami usilují a uskutečňují ji. Komunitní práce je metoda zvládnutí sociální změny. Lidská společnost se rychle mění a lidé jsou často vytrhováni ze svého navykklého způsobu života a jsou nuceni žít jiným způsobem života (změna zaměstnání, bydliště, partnera apod.). To s sebou přináší i změny v mezilidských vztazích. Je nutné vytvářet si nové vztahy a umět vycházet s jinými skupinami lidí. Pro člověka má komunitní, lidské

⁶ HAVRDOVÁ, Zuzana. *Mít život ve svých rukou: o oblastech a postupech práce komunitního pracovníka ve vyloučených lokalitách*. s. 13. Praha: Český západ a Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze s obecně prospěšnou společností Cheiron T, 2013. ISBN 978-80-87398-32-6.

⁷ MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. s. 255. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.

společenství zásadní význam. Smyslem komunitní práce je snižovat strach, intoleranci a bojovat s předsudky, dále podporovat sociální odpovědnost, zvyšovat toleranci, dobré sousedství. I neprofesionálové a obyčejní lidé mají v rámci komunitní práce velkou šanci zasahovat do věcí, které chtějí změnit. Komunitně smýšlející lidé nás mohou naučit, jak řešit problémy, využívat příležitosti a přijímat rozhodnutí.⁸

Komunitní práce se ale zároveň netýká jenom lidí, kteří jsou ohrožení sociálním vyloučením nebo řeší jakýkoliv problém. Komunitní práce se týká i lidí, kteří se do aktivit zapojují, kteří jsou ochotní naslouchat a poskytovat sociální i finanční podporu. Každý z nás se může do určité míry zapojit do komunitní činnosti, třeba jen aktivní účastí na určité akci tohoto typu.

1.1.2 Komunita

V komunitní práci pracujeme s pojmem komunita. Komunitu lze definovat několika způsoby. *„Komunitou rozumíme lidi, kteří žijí v geograficky definované oblasti a mezi kterými existují vzájemné sociální vazby: přátelství, známosti, účast v ekonomické směně- tj. nákup zboží a služeb, práce v místě, užívají různé místní služby v oblasti školství, zdravotnictví, dopravy, veřejné správy. Jsou často citově vázáni k místu, kde žijí- pociťují identifikaci s místem, soudržnost, respekt k tradicím.“*⁹

Komunita je určena i hranicemi (politickými, geografickými, ekonomickými nebo sociálními). Je postavena na pilířích, jako jsou sdílené hodnoty a zájmy, společné kulturní dědictví, ale i problémy. Má určitou strukturu (formální či neformální).¹⁰

⁸ HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. s 68 - 81. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-45-1.

⁹ ŠŤASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 9. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

¹⁰ MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. s. 253. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.

Komunitou může být chápáno i vnímání společného dobra, které může být vytvořeno mezi lidmi. Je to chápání komunity jako něčeho, čeho se dá dosáhnout skrze aktivitu občanů.¹¹

Podle J.W.Gardnera (1999) patří mezi charakteristiky vyvážené komunity následující vlastnosti: komunita je různorodou jednotou, má společný základ sdílených hodnot, je otevřená do budoucnosti, vytváří si vlastní identitu a záměry, je charakterizována vzájemnou péčí, týmovou prací a důvěrou, má rozvinutou vnitřní komunikaci, usnadňuje občanům účast na veřejných věcech, vytváří si vnitřní, ale i vnější vazby, je schopná předávat hodnoty i formy dalším generacím, je schopná vychovávat, má dobře vyvážené institucionální uspořádání.¹² Mezi další charakteristiky patří například charakteristiky časové (společné vymezení, historie, plány, příběh) či hodnotové (ekologické hrozby, vnímání etických hodnot, tolerance k odlišnosti).¹³ V praxi se setkáváme s pojmy občanská komunita, výcviková komunita, terapeutická komunita, spirituální komunita.¹⁴

Podle Warrena plní komunita následující funkce: produkci, distribuci, spotřebu, socializaci, sociální kontrolu, sociální participaci, vzájemnou podporu. S vývojem moderní společnosti se ovšem tyto znaky komplikují. Komunitní způsob života ovlivnila do značné míry urbanizace. „*Sociologové (Calhoun, Light, Keller, 1994) vyslovují tři základní názory na to, jak urbanizace ovlivnila komunitu:*

- V městské populaci komunita není možná a došlo k jejímu rozpadu.*
- Pocit komunity přetrvává i mezi obyvateli měst.*
- Urbanizace dala vzniknout novému druhu komunity, který není založen na*

¹¹ tamtéž, str. 253

¹² tamtéž, str. 254

¹³ ŠTĀSTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 9. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

¹⁴ MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. s. 254. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.

geografické blízkosti.“¹⁵ Podle Baumana (1995) a Giddense (1998) nemůžeme v postmoderní společnosti hovořit o existenci komunit. Gardner (1999) tvrdí, že schopnost komunit přežít, je podceňovaná (vztahy vzájemné pomoci přetrvávají). Podle autorů třetí koncepce (Calhoun, Light, Keller, 1994) přestává být komunita založena na společném původu či geografické blízkosti. Podle těchto autorů vytváří obyvatelé města tzv. sociální sítě, které často přesahují sousedské vztahy i hranice města. Sociální sítě jsou pružné, členové nemají jasně vymezené funkce a všichni mají tedy stejné pozice. Mohou lépe spolupracovat, poznávat se a učit se novým dovednostem. Jsou založeny na společných aktivitách, zájmech nebo zaměstnání.¹⁶

Z krátkého přehledu je zřejmé, že autoři ve výrazu komunita shledávají shodné stránky (participace, zplnomocnění, vzájemnou podporu a důvěru), ale zároveň se autoři mohou též lišit ve způsobu výčtu specifických znaků komunity.

1.1.3 Sociální kapitál

Tři nejvlivnější teoretici, kteří se soustředili na popis pojmu sociální kapitál, jsou Pierre Bourdieu, James Coleman a Robert Putnam. Do české literatury zavedl pojem Ivo Možný. V pojetí Bourdieua představuje sociální kapitál základ nerovností. Výhoda plyne zejména pro privilegované lidi, kteří prostřednictvím svých konexí budují svou silnou pozici. *„Coleman chápe sociální kapitál jako nástroj k vysvětlení problému kolektivního jednání, tedy toho, proč rozdílí lidé, včetně těch, kdo jsou relevantně znevýhodněni, navzájem v určitých situacích kooperují, i když by se na první pohled zdálo, že je pro ně výhodnější své bezprostřední zájmy naplnit prostřednictvím vzájemné*

¹⁵ GOJOVÁ, Alice. *Teorie a modely komunitní práce*. s. 10. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2006. ISBN 80-7368-154-4.

¹⁶ GOJOVÁ, Alice. *Teorie a modely komunitní práce*. s. 11. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2006. ISBN 80-7368-154-4.

soutěže.“¹⁷ (Field 2003). Naproti tomu Putnam chápe sociální kapitál jako základ soudržnosti celé společnosti, respektive komunity. Putnam rozšířil Colemanův přístup, který byl vztážený k rodině a užší komunitě na celou společnost. Podle něj sociální kapitál vytváří příznivé prostředí pro všechny a vede k soudržnosti.¹⁸

Ve slovníku sociální práce je uveden sociální kapitál jako pojem označující souhrn všech sociálních vazeb, které člověk využívá pro své společenské uplatnění. Pro dítě je například primárním sociálním kapitálem rodina.¹⁹

Obecně charakterizujeme sociální kapitál jako síť neformálních vztahů, které podporují spolupráci mezi jednotlivci. Jedná se o skrytý potenciál, který lze aktivovat, a v případě potřeby využít ke svému prospěchu. Čím větší je sociální kapitál nějaké skupiny, tím je daná skupina schopna lépe řešit své problémy. Sociální kapitál lze rozdělit do několika kategorií, jedná se například o individuální versus kolektivní sociální kapitál. V tomto případě je rozhodující, zda je zisk přinášen jednotlivci, uzavřené skupině, nebo celé společnosti. *Svazující sociální kapitál* je pojem, který označuje silné vazby mezi jednotlivci. Pomocí těchto vazeb se jednotlivci brání určitým negativním vlivům, které na ně doléhají. Snahou je omezit nejistotu a nebezpečí. Patří sem blízké přátelské svazky, rodinné vztahy, mohou se sem řadit i sousedské vztahy nebo vztahy mezi členy jedné etnické skupiny. Tyto vazby jsou velmi důležité zejména v dětském a v pozdním věku, kdy je člověk zranitelnější a potřebuje jistotu bezpečí. *Sociální kapitál přemosťující* zahrnuje vztahy a vazby, které jsou méně stálé, je jich více a jsou vzdálenější. Jedná se o horizontální propojení členů komunity i lidí mimo komunitu. Může se jednat o vazby se

¹⁷ Field (2003) in ŠUBRT, Jiří. *Soudobá sociologie*. s. 334. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1413-7.

¹⁸ ŠUBRT, Jiří. *Soudobá sociologie*. s. 334-339. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1413-7.

¹⁹ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. s. 197. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.

známými, s obchodními partnery nebo s lidmi, kteří se snaží zasazovat o stejnou věc (ekologie, politika, sport apod.). Tyto vztahy pomáhají v přístupu k jiným skupinám a myšlenkám, jsou významné pro získání rozhledu, uplatňují se v především v dospělosti. Jsou vhodné i pro šíření informací. Spojující sociální kapitál je založen na vertikálním propojení lidí a vztahů, tedy na propojení lidí z různých sociálních skupin. Propojuje lidi různých ekonomických i sociálních statusů.²⁰

V praxi stojí sociální kapitál na vzájemnosti, důvěře, normách a hodnotách. V rámci vzájemnosti se očekává, že pokud jedinec poskytne druhému pomoc, očekává protislužbu při jiné příležitosti. Důvěra je budována na základě důvěryhodnosti. Normy a hodnoty určují vztahy, které se budou rozvíjet.²¹

1.1.4 Zplnomocnění (empowerment)

Mnoho komunitních pracovníků zdůrazňuje důležitost lidských práv, participace a zplnomocnění. Být člověkem znamená být schopen se cvičit v samostatnosti a morální odpovědnosti, a být schopen rozpoznat, co je správné a co je špatné. Z tohoto pohledu si každá lidská bytost zaslouží být respektována a podporována.²²

²⁰ PILEČEK, Jan. (2010): Koncept sociálního kapitálu: pokus o přehled teoretických a metodických východisek a aplikačních přístupů jeho studia [online]. 2009 (cit. 8. 8. 2019). Geografie, 115, č. 1, s. 64–77.

URL:https://www.researchgate.net/profile/Jan_Pilecek/publication/267975101_KONCEPT_SOCIALNIHO_KAPITALU_POKUS_O_PREHLED_TEORETICKYCH_A_METODICKYCH_VYCHODISEK_A_APLIKACNICH_PRISTUPU_JEHO_STUDIA/links/555b1dfc08ae6943a878654e.pdf

²¹ HAVRDOVÁ, Zuzana. *Mít život ve svých rukou: o oblastech a postupech práce komunitního pracovníka ve vyloučených lokalitách*. s. 19. Praha: Český západ a Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze s obecně prospěšnou společností Cheiron T, 2013. ISBN 978-80-87398-32-6.

²² LARSEN, Anne Karin, Vishanthie SEWPAUL a Grete Oline HOLE. *Participation in community work: international perspectives*. s. 24. New York: Routledge, 2014. ISBN 978-0-415-65841-6.

Výraz zplnomocnění je jedním z možných překladů anglického slova empowerment, které lze do češtiny přeložit též jako zmocnění nebo posilování, přičemž každý překlad s sebou nese jiné nuance.

Pojem zplnomocnění je mnohovýznamový. Dá se chápat jako posílení, dodání síly, dodání moci. Rozlišuje se moc jako dominance, jako moc silnějšího nad slabším, kdy jeden ovládá druhého a moc jako schopnost pomoci někomu uskutečnit danou věc, umění podpořit slabšího, ale též moc jako osobní kvalita, schopnost uskutečňovat vlastní cíle a efektivně se orientovat v životních situacích. V komunitní práci se jedná o to, že se lidé navzájem posilují. Zplnomocnění je považován za jeden z nejdůležitějších cílů, procesů a metod komunitní práce. Pojetí zplnomocnění jako cíle znamená, že se skupina nebo jedinec stanou samostatní v rozhodování a nezávislí v řešení svých problémů. Zplnomocnění jako proces je postupná redukce bezmocnosti a získávání větší kontroly nad svým životem a svým sociálním okolím. Proces probíhá díky účasti lidí v lokálních záležitostech a díky kritickému uvědomění. V procesu jde o vytváření aktivit, jež směřují k větší moci. Zplnomocnění jako metoda k dosažení vlastních cílů, představuje směřování úsilí k pomoci sobě i ostatním a převzetí kontroly nad svým životem.²³

Na zplnomocnění se lze dívat z více perspektiv. Pojem personální zplnomocnění je chápán jako pomoc jednotlivcům k získání větší kontroly nad svými životy, například díky zvýšení sebevědomí. Kulturní zplnomocnění – *„diskriminace a stereotypy mohou být narušeny pokusem ovlivnit opresivní kulturu, ve které jsou normy a zájmy dominantní skupiny prezentovány jako normální a přirozené. Zplnomocňování na této úrovni je spojeno se zvyšováním*

²³ BJELONČÍKOVÁ, Monika, GLUMBÍKOVÁ, Kateřina, GOJOVÁ, Alice. *Participativní přístupy v sociální práci*. s. 13. Ostravská univerzita, 2016. ISBN 978-80-7464-851-9.

uvědomění o ideologiích založených na nerovnosti.“²⁴ Strukturální zplnomocnění předpokládá zánik strukturálních nerovností.

1.1.5 Práce v komunitě

Komunitní práce nemusí vždy být prací čistě profesionální. Komunitní postupy může využívat vedle komunitního pracovníka i neprofesionál. Většinou se jedná o dobrovolníky, což je skupina, která zahrnuje různě širokou skupinu lidí, jako jsou studenti, dospělí lidé i senioři různého vzdělání a různých profesí. Takové dobrovolníky nalezneme při konání různých kulturních i sportovních aktivit, jako dobrovolníky v nemocnici, v zařízeních pro seniory, nebo v oblasti ochrany životního prostředí. Rozvíjí se dnes také virtuální komunitní dobrovolnictví. Tito dobrovolníci se nesetkávají tváří v tvář, ale poskytují své znalosti a dovednosti díky rozvoji sociálních sítí. Člověk, který sice není komunitním pracovníkem, ale využívá principy komunitní práce, může propojovat lidi různých zaměstnání a zájmů, využívat sociální sítě a sociální kapitál. V rámci své praxe pak může oslovit třeba místní podnikatele, kteří mohou komunitní práci finančně podpořit. Dále mluvíme o místních profesionálech, tedy lidech různých profesí, kteří mohou cennou radou a zkušenostmi přispět a zapojit se do neziskových aktivit. Lze také oslovit místní učitele, kteří mohou zapojit do projektů děti apod.²⁵ Oldřich Matoušek (2008) popisuje tzv. komunitní aktivisty, tedy lidi, kteří vzešli z dané komunity, žijící v komunitě. Mohou být aktivní v dané oblasti, ale nejsou profesionálové.

Komunitní pracovník je profesionál, jehož zaměstnání předpokládá znalost člověka, také znalost skupinových a společenských projevů, schopnost empatie, rozhodnosti, schopnost myslet v souvislostech, schopnost rozpoznávat sociální jevy a problémy v dané lokalitě. Pracovník se musí dobře orientovat

²⁴ BJELONČÍKOVÁ, Monika, GLUMBÍKOVÁ, Kateřina, GOJOVÁ, Alice. *Participativní přístupy v sociální práci*. s. 15. Ostravská univerzita, 2016. ISBN 978-80-7464-851-9.

²⁵ ŠŤASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 31-32. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

v daném prostředí a umět komunikovat s ostatními pracovníky sociálních nebo komunitních služeb, ale i s úředníky, politiky, občany apod.

Existuje také mnoho pracovních pozic v oblasti sociální práce, kde se předpokládá využití komunitně orientovaného přístupu. „*Máme tím na mysli například řešení problematiky užívání drog a jiných návykových látek, nezaměstnanost mladých absolventů po střední škole, problematiku delikvence mladistvých, trávení volného času dětí z vyloučených lokalit nebo dětí ze sociální slabých rodin, život seniorů, matek malých dětí, lidí s duševním onemocněním, integrace imigrantů, apod.*“²⁶

Sociální pracovníci se setkávají s mnohou z výše zmíněných skupin při své každodenní práci, v poradnách, na specializovaných pracovištích či v domovech pro seniory. Úspěšná integrace těchto skupin či jednotlivců je ale vázána na větší spolupráci institucí v místě, na dobrovolnictví, na správnou motivaci občanů v řešení složitých situací, na vzájemnou komunikaci. Sociální pracovník tedy může v rámci své práce využívat komunitní přístup pro řešení těchto sociálních problémů.²⁷

Hlavním úkolem komunitního pracovníka nebo pracovníka využívajícího komunitních přístupů, je propojovat lidi z různých sociálních skupin a institucí. Pro dobrou spolupráci je zásadní, aby komunitní pracovník respektoval potřeby lidí a místní situaci. Začíná pracovat s tzv. jádrovou skupinou, tedy s lidmi, kterých se problém přímo dotýká a kteří s ním chtějí něco dělat. Jsou to lidé, kteří jsou ochotní vynaložit vlastní síly a energii na to, aby se situace zlepšila. Úkolem této skupiny je určit cíl, kterého se chce dosáhnout a popsat, co přesně lidi tíží. Skupina musí být dynamická, je třeba podporovat aktivitu v rámci dané skupiny. Úloha komunitního pracovníka není diktovat, co a jak dělat, má

²⁶ ŠŤASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 94. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

²⁷ ŠŤASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 94-96. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

spíše podporovat aktivitu skupiny, pomáhá posuzovat, které faktory posouvají skupinu dopředu a které ji brzdí. Je dobré, když je práce pro lidi ve skupině nejenom užitečná, ale i příjemná. Práce se tedy rozdělí na dílčí, dosažitelné úkoly a každý splněný úkol se oslaví. Nedílnou součástí práce komunitního pracovníka je podpora všech aktivních lidí, aby práci nevzdali.²⁸

„Obtížné situace, které se žádnému komunitnímu pracovníkovi nevyhnou, vznikají v důsledku přirozené odlišnosti lidí vzhledem k jejich rase, věku, postižení, případně víře. Je na komunitním pracovníkovi, aby tyto rozdíly pojmenovával a usiloval o jejich pozitivní přijetí, aby kvůli nim nedocházelo k nerovnostem a diskriminaci v komunitě a společnosti vůbec.“²⁹

Komunitní práce je o důvěře, která se může někdy budovat dlouhou dobu. Záleží i na umění propojování, kdy komunitní pracovník musí umět naslouchat, předávat informace a být dobrým pozorovatelem. Důležitá je trpělivost a dlouhodobost, vydržet i v období, kdy se nedaří. I přestože komunitní pracovník pracuje většinou se skupinou, vytváří se vztahy s jedinci. Respektuje je, dbá o to, aby byl vztah založen na důvěře, všímá si jejich potřeb a odpovídá na ně tak, aby umožnil tvořit jedincovu sebedůvěru. Každý člen komunity může přispět svými znalostmi a dovednostmi do potřeb komunity. Postupem času komunitní pracovník předává své kompetence členům komunity a pomáhá jim v jejich nových rolích.³⁰

²⁸ HAVRDOVÁ, Zuzana. *Mít život ve svých rukou: o oblastech a postupech práce komunitního pracovníka ve vyloučených lokalitách*. s. 94-95. Praha: Český západ a Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze s obecně prospěšnou společností Cheiron T, 2013. ISBN 978-80-87398-32-6.

²⁹ HAVRDOVÁ, Zuzana. *Mít život ve svých rukou: o oblastech a postupech práce komunitního pracovníka ve vyloučených lokalitách*. s. 96. Praha: Český západ a Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze s obecně prospěšnou společností Cheiron T, 2013. ISBN 978-80-87398-32-6.

³⁰ Tamtéž, str. 101-109.

1.1.6 Sociální vyloučení

Sociální komunitní práce se často zaměřuje na lidi, kteří jsou nebo mohou být ohroženi sociálním vyloučením. Sociální vyloučení se definuje jako proces vydělování jedinců i skupin ze společnosti. Je to proces, který lidi zbavuje práv a povinností, a díky tomu ztrácí členství v dané skupině. Můžeme proces popsat také jako nepřiznání základních občanských a sociálních práv. „Podle definice Komise evropských společenství představuje sociální exkluze vyloučení jedinců i sociálních skupin z ekonomického a sociálního života (z trhu práce, společenských organizací, sousedství v majoritní populaci ap.), a tím i z možnosti podílet se na právech (především sociálních), životních prostředcích a zdrojích blahobytu sdílených zbytkem populace.“³¹ Lidé nebo skupiny, které jsou sociálně vyloučené, jsou kráceni ve svých základních občanských právech, ať jde o právo na politické přesvědčení, náboženské přesvědčení nebo kulturní identitu, komplikovaněji se podílí na kulturních aktivitách a kulturním kapitálu celé společnosti, mají ztížený přístup k právům sociálním, právům na vzdělání, zdravotní péči či k právu na zajištění bydlení. Vyloučení jedinci či skupiny nemohou do jisté míry participovat na ekonomickém, politickém ani kulturním a sociálním životě společnosti. To vede k jejich odcizení a vzdálení se hlavnímu proudu společnosti. Sociální vyloučení tak představuje ohrožení celé demokracie. Levitas (in Mareš) definuje tři základní významy sociální exkluze. Sociální vyloučení je podle ní důsledkem: chudoby (neschopnost jedince či skupiny spoluúčastnit se obvyklého způsobu života ve společnosti), nezaměstnanosti a sociálně patologického jednání (pozornost je soustředěna na patologické morální charakteristiky vyloučených). Sociální vyloučení dospělých může mít své kořeny již v dětství a může být přenášeno z generace na generaci. Jde často o

³¹ MAREŠ, Petr. *Faktory sociálního vyloučení*. s. 7. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2006. ISBN 80-87007-15-8.

osoby, které si během dětství neosvojily potřebné hodnoty, postoje a vzorce chování, nezískaly potřebný sociální kapitál, neměly potřebné vzory, získaly nedůvěru k institucím majoritní společnosti, nebo se narušilo jejich zdraví.³²

Sociální vyloučení nemusí být nutně výsledkem selhání jedince. Příčinou může být také selhání legislativního či demokratického systému, trhu práce, rodiny nebo sociálního státu.³³

Percy-Smith (2000) uvádí několik dimenzí sociální exkluze a jejich ukazatele. Ukazatele ekonomické dimenze sociálního vyloučení jsou dlouhodobá nezaměstnanost, nejistota zaměstnání, příjmová chudoba a nezaměstnanost všech členů domácnosti. Sociální dimenze sociálního vyloučení je charakterizována rozpadem tradičních rodin, nechtěným těhotenstvím mladistvých, bezdomovectvím, kriminalitou, a revoltou mladistvých. Politická dimenze vyloučení je charakterizována nedostatkem politických práv, malým vlivem, nedůvěrou v politické procesy a nízkou volební účastí. V komunitě dochází k rozpadu podpůrných sítí, k ničení bydlení i životního prostředí. Na individuální úrovni se pak sociální vyloučení může projevat zhoršením psychického i fyzického stavu, nízkou kvalifikací, nízkým sebevědomím a nízkou sebedůvěrou.³⁴

Charakteristikou propadu na sociální dno je nahromadění důvodů, které vedou k životní krizi. Lidé, kteří se potýkají se sociálním vyloučením, obvykle nestojí pouze před jedním problémem, ale před celou škálou problémů, přičemž mnohý z těchto problémů by i sám o sobě ohrožoval normální fungování člověka ve společnosti.³⁵

³² MAREŠ, Petr. *Faktory sociálního vyloučení*. s. 8-9. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2006. ISBN 80-87007-15-8.

³³ MAREŠ, 1999 in ŠTASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 48. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

³⁴ PERCY-SMITH, 2000 in ŠTASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 50. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

³⁵ Agentura pro sociální začleňování. *Co je sociální vyloučení*. [online] [cit. 28.8.2019]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/o-nas/#co-je-socialni-vyloucení>.

Lidé, kteří mohou být ohroženi sociálním vyloučením, jsou například osoby se zdravotním postižením, osoby s duševním onemocněním, neúplné rodiny, mladí dospělí po střední škole, etnické menšiny, imigranti, bezdomovci, osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody, osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, oběti trestné činnosti, domácího násilí, obchodu s lidmi, ženy s malými dětmi, matky samoživitelky, senioři, osoby dlouhodobě vyčleněné z trhu práce, osoby pod hranicí chudoby.³⁶

Sociální inkluze je jeden z nejdůležitějších cílů komunitní práce. Cílem je zapojit vyloučené skupiny lidí do běžného života. Lidé, kteří žijí delší dobu na okraji společnosti, si postupně osvojují specifické vzorce chování daného prostředí. Proto se může zdát společné soužití na první pohled problematické. I z toho důvodu je někdy pro vyloučené skupiny těžké navrátit se do většinové společnosti a často se to nepodaří bez cizí pomoci.³⁷

Faktory, které přispívají k sociálnímu vyloučení, jsou individuální, skupinové a strukturální (systémové). Individuální faktory se odvíjí od osobnostních charakteristik a stránek chování. Skupinové faktory se odvíjí od hodnot dané skupiny, jsou charakteristické pro projevy skupiny lidí (projevy pozitivní i negativní). Strukturální faktory jedinec téměř neovlivňuje, nebo jen omezeně či zprostředkovaně, například proměnou realizace politik, legislativy atd.³⁸

³⁶ ŠŤASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 51-52. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

³⁷ ŠŤASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 53-54. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

³⁸ ŠŤASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. s. 56. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

2. Co je církev?

J. L. Hromádka (1936), charakterizuje církev jako společenství lidí, kteří byli Bohem posláni, aby bojovali o svobodu, Boží mír, Boží pravdu a spravedlnost, aby zvěstovali Slovo Boží a aby usilovali o Boží mír. Církev je vedena rukou Boží. Bůh nás napomíná, že máme daleko k opravdové dobrotě, že se sami na sebe můžeme jen těžko spolehnout. Jedinou nadějí pro všechny lidi je Bůh, který se skrze církev dává poznat. Bůh nás povzbuzuje, radí nám, připomíná, ať myslíme na druhé, varuje. Církvi bylo svěřeno evangelium, ze kterého má čerpat své vědění. Církev se nemá chlubit, vyvyšovat, ale má sloužit a milovat. Úkolem církve je přivádět k Bohu a božím slovu i lidi nevěřící, všichni lidé by měli slyšet Boží hlas.³⁹

Hans Küng (1967) říká, že pojem církev je podmíněn historicky. Každá doba chápe církev trochu jinak, je to dáno určitou konkrétní historickou událostí. Církev by ani neměla zůstat neměnná a zakonzervovaná, jelikož nežije v minulosti, ale v přítomnosti a musí se do určité míry měnit. Původ církve je dán Božím spásným činem v Ježíši Kristu. Skutečná církev se nesmí vzdálit od tohoto původu. I přestože má církev v dějinách různé podoby, v každé době přetrvává něco trvalého, a to je právě osoba Ježíše Krista. Církev je instituce, která přetrvala od starověku podnes. Tomu se nemohou vyrovnat žádné královské rody, které kdy vládly, ani říše, které kdy existovaly. Církev představuje dějiny.⁴⁰

Církev tvoří lidé, jedná se o shromáždění lidu. Lidé v církvi chtějí být společenstvím věřících. Toto shromáždění lidí svolává Bůh, proto Boží společenství. *„Všichni členové tohoto Božího lidu jsou Bohem povoláni, v Kristu ospravedlněni, Duchem svatým posvěceni. V tom jsou si všichni*

³⁹ HROMÁDKA, Josef. *Co je církev*. Brno- Židenice: Synodní rada českobratrské církve evangelické, 1936. [leták]. Vyšel 15.5.1936.

⁴⁰ KÜNG, Hans. *Co je církev?*. s. 11. Brno: Cesta, 2000. ISBN 80-85319-92-6

*v církvi rovni. A všichni členové tohoto lidu Božího jsou skrze Ježíšovo poselství vyzváni k víře, k poslušnosti a k naprosté oddanosti v lásce.*⁴¹

Jedním z nejdůležitějších úkolů církve je služba ve prospěch světa. I když církev nemůže vyřešit problémy tohoto světa, jejím úkolem je, být tu pro svět za každých okolností. Takovým způsobem, jak tu být pro svět, je vlastní zakotvení a uvědomění si, že Bůh je Bohem všech, že Kristus nezemřel a nevstal z mrtvých jen pro církev, ale pro všechny lidi na světě. Církev by měla znát svět takový, jaký je a měla by se ke světu umět přiznat, prožívat s ním radosti i útrapy. V následování Krista je církev povolána k praktické službě ve prospěch dalších lidí, neboť jsme všichni stvořeni z jednoho Otce. I tím je církev spoluzodpovědná za svět. Její činnost je konána ve světle evangelia.⁴²

2.1 Církevní sbor jako komunita

Sbor je tvořen lidmi. Lidé musí vytvářet trvalé vztahy, které jsou základem vytvoření společenství. V křesťanském společenství lidi spojuje solidarita, pavučina vztahů, návštěvy ve sborech, povzbuzování, že patříme k sobě, společné sbírky, zpěv společných písní, program bohoslužeb, kontakty se zahraničím, modlitba. Do sboru ale nemusí chodit jenom lidé, kteří jsou pokřtění, kteří jsou věřící. Do církevního společenství jsou zváni všichni. I nevěřící lidé mohou ve sboru zažít pozitiva společenství, mít partu přátel, zažít blízkost ke svým vrstevníkům, zábavu i výlety a společné aktivity. Úkolem sboru je ukázat lidem: „jsme tady a jsme fajn lidi.“ Na různé akce kostela lze zvat i lidi z mimokřesťanského prostředí (Noc kostelů, plesy, karnevaly,

⁴¹ KÜNG, Hans. *Co je církev?*. s. 73. Brno: Cesta, 2000. ISBN 80-85319-92-6.

⁴² KÜNG, Hans. *Co je církev?*. Brno: Cesta, 2000. ISBN 80-85319-92-6.

koncerty, výstavy, dětské slavnosti, mládež, pronájmy, charitativní aktivity, tábory, víkendové pobyty, generační setkání, dětské vánoční hry apod.).⁴³

Úkolem členů sboru je pečovat o lidi v rámci sboru i mimo něj. Péče o ostatní lidi je projevem křesťanské lásky. Každý člen daného sboru může pomáhat někomu ve svém okolí, využít své schopnosti a dovednosti. Církev se snaží členy sborů k takové službě vést. Tato práce se v církvi nazývá diakonickou prací. „*Těžiště diakonické práce církve je ve farních sborech. Farní sbory pro tuto křesťanskou službu vyhledávají vhodné pracovníky, ustavují skupiny a pověřují je ke službě. Kde jsou pro to předpoklady, zřizují se v rámci ČCE diakonická zařízení, jako střediska různě specializované pomoci potřebným.*“⁴⁴ Církev v tomto směru vlastně následuje příklad Ježíše Krista. Ten zároveň zvěstoval, pomáhal, léčil, uzdravoval, tvořil společenství a sloužil.⁴⁵

V dnešní době se setkáváme s ubývajícím počtem členů jednotlivých církví. S přibývajícím nabídkou rozličných aktivit a možností, už ani náboženská skupina nedokáže být všeobjímajícím společenstvím pro všechny členy. Ukazuje se ale, že i navzdory sekularizaci společnosti, mají církve vliv nejenom na své souvěrce, ale i na širší okolí. I přestože se všichni neúčastní aktivního církevního života, uznávají často důležitost církevního života a příležitostně jej také využívají (zejména během svátků Vánoc a Velikonoc, dále při svátosti křtu, uzavření manželství, církevního pohřbu apod.).⁴⁶

⁴³ *Jak se dělá sbor: sborník příspěvků z kurzu pro kazatelky a kazatele ČCE, pořádaného Spolkem evangelických kazatelů v Praze 2018.* s. 71-115. Praha: EMAN, 2018. Knižnice Spolku evangelických kazatelů. ISBN 978-80-88060-13-0.

⁴⁴ BAŠTECKÁ, Bohumila. BENEŠ, Ladislav. HAŠKA, Petr. *Společenství: Diakonie žitá, poskytovaná, vyučovaná.* s. 5. Konference Hidden Europe. Praha: 2012.

⁴⁵ BAŠTECKÁ, Bohumila. BENEŠ, Ladislav. HAŠKA, Petr. *Společenství: Diakonie žitá, poskytovaná, vyučovaná.* s. 5. Konference Hidden Europe. Praha: 2012

⁴⁶ VÁNĚ, Jan. *Komunita, jako nová naděje? Náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství.* s. 11-13. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-4.

Váně (2012) označuje termínem pozdní moderna období, které je vyústěním radikálních proměn probíhajících v západních společnostech. Období pozdní moderny s sebou přineslo vzestup nejistoty ve všech sociálních sférách (rodina, práce, politicko-ekonomická situace). Změnu společností dokládá i zesílený požadavek na konzumerismus a spotřebu. I proto lidé hledají obranné mechanismy, které by umožnily zachovat si vlastní identitu a utlumit pocit nejistoty, strachu a labilitu.⁴⁷

Nacházíme se v době proměny moderní společnosti v podobě, která je doposud vnímána jako standardní sociální uspořádání. Náboženství a církví přinesla modernizace několik změn. Jedná se o pojmy jako sekularizace, pluralizace, individualizace, privatizace a digitalizace. Sekularizace, jako ztráta významu náboženství ve veřejném prostoru. Skepse vůči náboženství je často zdůvodňována vývojem vědy a techniky. Úkolem církve je tedy nově vysvětlovat svět a dějiny ve světle vědeckého poznání. Dalším trendem je pluralizace náboženství, tedy přítomnost jiných náboženství v našem prostoru. Moderní společnost někdy podléhá skepsi vůči náboženství, protože se dnes často setkáváme se strachem z cizích náboženství. Náboženství je někdy považováno za zdroj fanatismu. Cestou ke smíření je mezináboženský dialog, který dává možnost všem stranám hájit svou pravdu, a zároveň možnost zamilovat si něco z jiného náboženství. Pokud si na všem umíme najít něco, co je nám sympatické, otevírá se tím cesta k druhým lidem. „*Třetím trendem je individualizace náboženství. Každý si ze svého náboženství vybírá to, co mu vyhovuje, a nadto se často nechává inspirovat motivy z jiných náboženství.*“⁴⁸ Čtvrtým faktorem je privatizace náboženství, tedy že se náboženství stává stále

⁴⁷ VÁNĚ, Jan. *Komunita, jako nová naděje? Náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství.* s. 7. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-4

⁴⁸ *Jak se dělá sbor: sborník příspěvků z kurzu pro kazatelky a kazatele ČCE, pořádaného Spolkem evangelických kazatelů v Praze 2018.* s. 55. Praha: EMAN, 2018. Knižnice Spolku evangelických kazatelů. ISBN 978-80-88060-13-0.

více soukromou záležitostí. Stává se, že náboženské symboly mizí z veřejného prostoru, a jsou potlačovány náboženské projevy (kříže ve školách, šátky na hlavách muslimských žen v Evropě). Digitalizace života, je pátým trendem, který církev a církevní život ovlivňuje. Pro mnoho lidí je skutečné jenom to, co se píše a odehrává na internetu. Někdy doslova žijí ve světě internetu. Církev by mohly reagovat na tuto situaci a oslovovat lidi i touto cestou.⁴⁹

I přestože se církev setkává a čelí mnohým problémům doby, je reakcí některých lidí obrat k víře. Co dělá z náboženství skutečně lákavou alternativu k negativním trendům dnešní doby, je nabídka začlenění se do komunity. Obrat ke komunitě je osvědčenou a znovuobjevenou strategií, a proto se koncept komunity objevuje i v církevním prostředí. *„Projevy nesouhlasu s podobou pozdně moderních společností vedou nejen k revitalizaci náboženství, respektive religiozity, ale i k volání po revitalizaci komunitních forem soužití.“*⁵⁰ Koncept komunity, je ve spojitosti s náboženstvím pojímán jako nástroj umožňující nastolit sociální soudržnost. Komunita může poskytnout stabilitu v čase nejistoty a ukazuje, že stále ještě existuje něco, co udrží společnost pohromadě. Myšlenka sboru staví hráz úplné individualizaci věřících a tím zabraňuje rozpadu církve a zániku křesťanských hodnot.⁵¹

Církev v posledních letech, a možná i stoletích, delegovala službu lidem zvláštním institucím (Diakonie ČCE). *„V prostředí ČCE se v praxi často rozlišuje mezi „křesťanskou službou“, určenou dovnitř sborů, a diakonií, směřovanou navenek a zajišťovanou službami Diakonie. Tato praxe přitom odporuje pojetí diakonie dle Církevních zřízení a řádů ČCE (viz výše), kde se*

⁴⁹ *Jak se dělá sbor: sborník příspěvků z kurzu pro kazatelky a kazatele ČCE, pořádaného Spolkem evangelických kazatelů v Praze 2018.* s. 55. Praha: EMAN, 2018. Knižnice Spolku evangelických kazatelů. ISBN 978-80-88060-13-0.

⁵⁰ VÁNĚ, Jan. *Komunita, jako nová naděje? Náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství.* s. 18. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-4.

⁵¹ VÁNĚ, Jan. *Komunita, jako nová naděje? Náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství.* s. 18-19. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-4.

*za těžiště diakonické práce považují farní sbory, nikoli střediska Diakonie. Sborová diakonie je zde nezbytnou funkcí církve, institucionalizovaná Diakonie je fakultativní a doplňková.*⁵²

Pokud bychom uvažovali o diakonii jako o činnosti, která má své těžiště právě ve farních sborech, mohli bychom takovou práci nazvat komunitní diakonií (Šimr, 2012). Taková práce je založená na společenství, na vzájemnosti, dobrovolnosti a spolupráci. Nejedná se o poskytování služeb, jako je to u institucionalizovaných organizací, ale spíše o prostor, kde se všechno lidské trápení může postavit před Boží tvář a kde zní zvěst o Boží lásce. V takovém společenství berou všichni na sebe zodpovědnost za celou komunitu, sdílí spolu svá trápení i radosti. Každý sbor se může snažit o to, nevydělovat diakonii čistě do sociálních služeb, ale naopak usilovat o co nejužší propojení diakonie se sborem.⁵³

V rámci křesťanské pomoci sbor přijímá člověka, který prosí o pomoc. Takovou pomoc lze poskytnout budováním důvěry a vztahu, modlitbou, společným prožíváním a povzbuzováním. Pomoc založená na křesťanských hodnotách se projevuje například přijímáním i takového člověka, který zažívá kvůli svému vzhledu nebo chování odmítání od druhých lidí. Velmi důležité je uznání důležitosti a hodnoty každého člověka a podpora důstojnosti. Není úkolem řešit za lidi jejich problémy, ale spíše je posilovat v jejich dovednostech.⁵⁴

Jan Váně (2012) představuje ve své knize Komunita jako nová naděje? hnutí a komunity, které se objevují v rámci církve a vychází z ní, a které specifickým způsobem reagují na soudobé procesy ve společnosti. Jejich rozhodování,

⁵² BAŠTECKÁ, Bohumila. BENEŠ, Ladislav. HAŠKA, Petr. *Společenství: Diakonie žitá, poskytovaná, vyučovaná*. s. 6. Konference Hidden Europe. Praha: 2012.

⁵³ BAŠTECKÁ, Bohumila. BENEŠ, Ladislav. HAŠKA, Petr. *Společenství: Diakonie žitá, poskytovaná, vyučovaná*. s. 7. Konference Hidden Europe. Praha: 2012.

⁵⁴ BAŠTECKÁ, Bohumila. BENEŠ, Ladislav. HAŠKA, Petr. *Společenství: Diakonie žitá, poskytovaná, vyučovaná*. s. 13. Konference Hidden Europe. Praha: 2012.

způsob života, radikální změna životních hodnot i přesvědčení je ale natolik specifické, že se svým způsobem vymezují vůči nositelům soudobých trendů, tedy i vůči církvi. Tyto skupiny nazývá neinstitutionalizované, laické, náboženské komunity. Tyto komunity se vyskytují v katolickém prostředí, vznikaly během 90. let 20. století. Společným znakem pro tyto komunity je, že vznikaly jako společenství lidí, které chce zažívat prožitek jednoty a pospolitého života, vyvázanost z městského prostředí a radikalitu křesťanství, přičemž první dvě charakteristiky jsou postupem času zesilovány a díky nim přichází do komunity více členů a sympatizantů. Všichni členové těchto komunit jsou z velkých měst. Pro lidi z města je charakteristické, že upřednostňují v rámci náboženství svobodu volby a subjektivní náboženskou zkušenost. Výsledkem je ale často nejistota, neboť i vlastní společenství není schopné poskytnout vše, co daný člověk potřebuje. To vše může vést k opuštění institucionalizované církve a zároveň hledání silnějšího náboženského prožitku. Snahou takové komunity je zmenšení vlivu moderní doby (konzumerismus, egoismus apod.). Východiskem je tedy dobrovolná angažovanost, solidarita a altruismus.⁵⁵

K profilaci komunity a rozšíření cílů do širšího okolí slouží adaptační strategie. Mezi tyto strategie patří například téma ekologie, způsoby prezentování komunit, péče o nemocné atd.⁵⁶

Ze strany komunit míří směrem k církvi i jistá kritika církve, vytykají jí například nedostatečnou reflexi doby, kritizují nedostatečnou podporu životaschopných modelů a projektů, které pochází z řad laiků, kritizují, že církve nedokáže nastolit relevantní témata, lpí na starém a nefunkčním modelu

⁵⁵ VÁNĚ, Jan. *Komunita, jako nová naděje? Náboženské (ne)institutionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství*. s. 89-152. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-4

⁵⁶ VÁNĚ, Jan. *Komunita, jako nová naděje? Náboženské (ne)institutionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství*. s. 89-152. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-4

farnosti, jsou ustrašení a bez strategického plánu. Život komunit přináší přijatelnější podobu náboženské praxe. Laické komunity vystupují často úspěšněji a aktivněji ve veřejném prostoru. Aktivity komunit přilákají lidi, kteří mají zájem o spiritualitu, ale nejsou ochotni nechat se začlenit do církve.⁵⁷

Volání po komunitě a obrat k náboženství jsou dva způsoby, jak lze zvládat nejistotu v dnešní době, jak překonat individualismus, pluralismus, konzumerismus i labilitu, jak dosáhnout stavu důvěry a bezpečí v dnešním světě.⁵⁸

2.2 Komunitní práce v církevních sborech

Ježíš Kristus primárně neusiloval o vytvoření církve. Její vznik je podmíněn až Ježíšovou smrtí a vzkříšením. Až poté, co vstal Ježíš z mrtvých, hovoří rané křesťanství o církvi. Ježíš svým působením a kázáním ale položil základy pro vznik této instituce. Hovořením o Božím království vyzval celý národ k víře v radostnou zvěst a k obrácení.⁵⁹ Učedníci Ježíše Krista poté hlásali jeho učení v různých místech a konali misijní cesty. Misionáři, i přes nepřátelství židů, založili a zorganizovali křesťanské obce. Zejména apoštol Pavel se zasloužil o založení církve. Cestoval a hlásal slovo Boží, psal dopisy. Při své práci měl řadu spolupracovníků, ale hlavně byl veden láskou ke Kristu. Dbal o to, aby byly křesťanské obce pevně zakotveny ve skutečném životě.⁶⁰

V době, kdy se křesťanství stalo oficiální ideologií, fungovaly sbory jako součást tradičních lokálních komunit. Církev byla součástí života, většina lidí

⁵⁷ VÁNĚ, Jan. *Komunita, jako nová naděje? Náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství*. s. 89-152. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-4.

⁵⁸ VÁNĚ, Jan. *Komunita, jako nová naděje? Náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství*. s. 153. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-4.

⁵⁹ KÜNG, Hans. *Co je církev?*. s. 39-54. Brno: Cesta, 2000. ISBN 80-85319-92-6.

⁶⁰ Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad, 12. vyd., Praha: Biblická společnost, 2006

využívala církevních obřadů (křest, svatba, pohřeb). K určitému odloučení lidí od církve došlo během 19. století, které s sebou přineslo rozpad tradiční společnosti.

Domnívám se, že práci církvi můžeme chápat jako komunitní práci. V církvi je kladen důraz na společenství, na soudržnost a vzájemnou pomoc, což přesně odpovídá charakteristikám komunitní práce. Díky církvi a sborovému životu se může dostat přijetí i těm, kteří se jinde cítí být odmítaní nebo nepřijati. Církevní prostředí se snaží být otevřené, zvát do svého středu i lidi z mimokřesťanského prostředí a tím oslovovat širší okolí společnosti.

Hodnoty, kterými se řídí komunitní práce, jsou povětšinou i hodnotami církve a sboru. Patří mezi ně úcta, naděje, důvěra, pěstování vztahů, trpělivost. Sbor se snaží o sociální změnu v dané lokalitě, členové vytváří vztahy mimo církvev, pořádají akce, na které jsou zváni i lidé mimo křesťanskou komunitu a tím se mohou vytvářet mnohé sociální sítě. Sbor se také snaží bojovat s předsudky, myslet na druhé lidi, snižovat pocit strachu a podporovat toleranci a odpovědnost. Členové sboru také mohou podpořit jiného člověka, ať už ze sboru nebo mimo něj, v životně těžké situaci. Odlišnost komunitního uskupení a církevního společenství tkví především v hierarchizaci církevního prostředí, která je dána specifickou pozicí faráře, staršovstva a církevních struktur například synodu.

Komunitní práce v církvích se dále vyznačuje schopností vychovávat další generace, předávat hodnoty. Důležitá je také komunikace v rámci církve a sboru, stejně jako u jiných komunit. Sbor jako komunita se vyznačuje společnou historií, plány, příběhy.

V rámci církve i sboru se často vytváří silný sociální kapitál. Ve sboru se totiž mohou potkat lidé různých zaměstnání, vzdělání a postavení. Díky těmto kontaktům lze podporovat spolupráci mezi členy sboru, v případě nutnosti aktivovat tyto vztahy ke svému prospěchu. Kolektivní sociální kapitál, který

sbor také tvoří, pak může přinášet užitek celé společnosti a nejenom svým členům.

Skrze církevní práci může člověk dosáhnout zplnomocnění. Zplnomocnění chápeme jako dodání síly, posílení, podporu. Například zapojení lidí do organizace nějaké akce, svěřením nějakého úkolu může lidi povzbudit a dodat jim sebejistotu.

Komunitní práci v církvi můžeme také rozdělit podle dvou směrů, kam práce směřuje. Jedná se o rozlišení práce „dovnitř“ a „ven“. Práce sboru dovnitř, je práce, která je daná určitou pravidelností, je určena zejména pro stále členy sboru. Je charakterizovaná určitou pravidelností, rituály, což jsou předpoklady pro posilování komunity. Mezi takové aktivity počítáme například biblické hodiny, bohoslužbu, setkávání různých generací, Večeři Páně, ale i křest, kterým přijímají členové sboru do svého středu nového člena a nabízí mu podporu. Komunitní práce směřovaná ven, působí jako aktér budování místní občanské společnosti (=místní komunity). Svými aktivitami sbor ovlivňuje své okolí a vnáší do komunity určitý typ hodnot. Mezi takové hodnoty patří solidarita, milosrdenství, láska, naděje, víra, péče o znevýhodněné apod. Při budování komunity sbor nabízí prostory k setkávání a možnost dialogu, možnost realizace, azyl zázemí pro občanská sdružení, jejichž pozice může být křehká.

V komunitní práci se můžeme setkávat s pozicí komunitního pracovníka. Je to profesionál, který má mnohé schopnosti a vědomosti pro rozpoznání sociálních jevů, schopnost empatie, komunikace i rozhodnosti. Myslím si, že ve sborovém životě by sice pro takového profesionála místo bylo, pomyslíme-li zejména na manažerskou činnost faráře a jiných, ale zároveň by se tím každý člen sboru do jisté míry zbavil odpovědnosti za druhé, neboť by měl pocit, že komunitní pracovník, který je na práci najat, má danou činnost vykonat. Myslím, že by se tímto narušila specifická křesťanská komunita a

křesťanského pojetí pomoci. Ve sboru vnímám jako cenné právě to, že si lidé pomáhají spontánně.

Církev a sbor je specifické prostředí. Vnímám, že i jiní lidé se snaží pomáhat ve svém okolí, posílají peníze na dobročinné účely, pořádají benefiční koncerty, jezdí jako dobrovolníci do zahraničí. Sbor se o konkrétní pomoc snaží též, podobnými prostředky, ale má ještě něco navíc. Věřící lidi spojuje Boží síla, která jim dodává chuť a sílu ke vši té práci pro druhé. To je velmi silné pouto a je třeba o ně pečovat.

2.3 Farní sbor ČCE v Praze 8- Kobylisích

Kostel U Jákovova žebříku je sídlem farního sboru Českobratrské církve evangelické v Praze 8 - Kobylisích. Kobyliský sbor byl ustanoven v roce 1939. K prvním shromážděním se křesťané scházeli v místní škole, za druhé světové války byla ale církev ze škol vyhoštěna a sbor našel útočiště v prostorách Jednoty Českobratrské. Od roku 1942 působil sbor v pronajaté truhlářské dílně, od roku 1940 patřila ke sboru i kazatelská stanice V Troji- Na Farkách. Se stavbou sborového domu se započalo v roce 1969, slavnostní otevření bylo v roce 1971. Společenství sboru rychle rostlo především díky příchodu mladých rodin. Ubytovací prostory sloužily hostům sboru i hostům Synodní rady, dům v Kobylisích byl také místem setkávání rodin z Východního a Západního Německa. Po roce 1995 započala rozsáhlá rekonstrukce sborových prostor, díky níž se budova rozšířila o ubytování, vestavbu výtahu, úpravy podlaží, stavbu zvonice, bezbariérový vstup apod. Ve sborovém domě v Kobylisích se schází křesťané již po 40 let.

Kostel je místem setkávání křesťanů různých tradic a národů. Jádrem života sboru je nedělní bohoslužba, při které se zvěstuje slovo Boží a slouží se svatá večeře Páně. Členové sboru se během týdne setkávají k biblickým hodinám a dalším setkáním různých generací. Výjimečné je soužití s korejskými a

japonskými křesťany, každou první neděli v měsíci se slaví společné mezinárodní bohoslužby. Farář koná pravidelné bohoslužby v Psychiatrické nemocnici Bohnice a vyučuje v Bratrské škole v pražských Holešovicích. Bohoslužby se konají také v domově pro seniory- Nová Slunečnice. V kostele se schází spolek Logos, který sdružuje křesťany s homosexuální orientací. Sál kostela je vhodný k pronajmutí a v prostorách sborového domu je poskytováno ubytování. Velmi specifickou činností je Komunitní centrum U Jákovova žebříku, díky kterému se rozvíjí sborové aktivity v oblasti sociální, kulturní a vzdělávací.

Posláním a cílem komunitního centra je přispívat k vytvoření občanské společnosti. Poskytuje místo setkávání a dialog dětí, mládeže i dospělých. Svojí činností se podílí na komunitním rozvoji městské části Prahy 8. Spolupracuje s právníckými i fyzickými osobami z oblasti sociální, vzdělání, kultury, sociálně-zdravotní a duchovní. Poslání a cíle jsou rovněž uskutečňovány v rámci mezinárodní spolupráce. Díky projektům Kavárnička nejen pro seniory, Mateřské centrum Benjamin a dalšími aktivitami podporuje integraci osob, kterým hrozí sociální vyloučení, zejména tedy seniorů, matek na rodičovské dovolené a jinak sociálně znevýhodněných. Komunitní centrum napomáhá k zvládnutí a řešení osobních, rodinných a společenských problémů, přičemž je kladen velký důraz na sociální, duchovní a etický aspekt. Spolek dále pořádá kulturní i multikulturní akce.

Mezi aktivity, které spolek organizuje, patří: Kavárnička nejen pro seniory, Mateřské centrum Benjamin, Snídaně s hostem, Pěvecký sbor Cantiola Iacobi, Mezinárodní výtvarná dílna, oddechové aktivity- výlety, pobyty, výstavy obrazů.

Zkoumáním evangelického sboru v Kobylicích se zabýval i Mgr. Radek Vondra ve své diplomové práci Sociální síť a církevní společenství v roce

2016. Ve své práci popisuje podobu a potenciál sociálních sítí v církevním prostředí z pohledu začleňování.

3. Empirické šetření

Cílem empirického šetření je vyhodnocování komunitních aktivit z pohledu zainteresovaných klíčových osobností sboru podle tematických okruhů. Tato práce zkoumá komunitní aktivity církve, které směřují ven. Ke zjištění daného cíle jsem ke spolupráci oslovila sbor Českobratrské církve evangelické v Kobylisích, do kterého jsem vstupovala se svolením bratra faráře Mgr. Ondřeje Koláře.

Při šetření jsem využila kvalitativní metodu výzkumu, konkrétně rozhovor pomocí návodu (Hendl, 2005). Jedná se o rozhovor, kde jsou předem připravené otázky nebo témata, o kterých se chce tazatel dozvědět, ale záleží na něm, jakým způsobem a v jakém pořadí otázky položí. Během rozhovoru je také možné přizpůsobovat formulace otázek podle situace a doptávat se pro hlubší porozumění.

Výzkumné otázky byly stanoveny takto:

- a) jaké je uplatnění principů komunitní práce v církvi
- b) jaké hodnoty komunitní práce v církevním prostředí přináší
- c) čeho lze komunitními principy docílit

Vzhledem k těmto cílům byly vytyčeny tazatelské otázky, které byly upraveny do dotazníku a formulovány tak, aby zjišťovaly dané téma. Dotazník byl rozdělen do několika tematických okruhů.

První dvě otázky na úvod byly koncipovány tak, aby se tazatel seznámil s konáním konkrétních komunitních aktivit v rámci sboru a měl představu o hodnocení významných aktivit z pohledu zainteresovaných osobností sboru. Jedním z tematických okruhů bylo téma osobní, které se zabývalo názory a vlivem na osobní život respondenta, dále jeho motivací ke konání komunitních aktivit, mírou ocenění, ale i zkoumání negativ. Druhým tematickým okruhem byl zkoumán vliv komunitních aktivit na církevní sbor, na zkoumání pozice mezi ostatními sbory a míru ocenění. Dalším tematickým okruhem byl

zkoumán vliv komunitních aktivit na širší okolí, tedy na Městskou část Prahy 8- Kobylisy, na zkoumání negativ v rámci komunitních aktivit, na možnosti a míru propagace. Posledním tematickým okruhem bylo zkoumáno zajištění a podpora aktivit vnějšími aktéry (podpora sboru od církve, finanční stránka).

Rozhovory byly provedeny se třemi lidmi, kteří působí v Kobyliském sboru, aktivně se zapojují do organizace komunitních aktivit a mají dokonce na starosti organizaci a průběh některých konkrétních aktivit, které se ve sboru konají. Rozhovory byly provedeny osobně, s informovaným souhlasem všech dotazovaných, který byl získán ústní formou. Rozhovory byly natáčeny na diktafon, opět s výslovným souhlasem respondentů. Respondenti byli ujisti o možnosti vypnutí diktafonu i v průběhu rozhovoru a byla jim zaručena anonymita. (V některých částech rozhovorů ale respondenti sami uvádějí, čím se živí, nebo jakou pozici ve sboru mají). Délka rozhovorů se lišila podle délky odpovědí respondentů, nikdy však nepřesáhla časový limit 60 minut, na který byli respondenti předem upozorněni. Rozhovory byly vedeny podle předem připravených otázek, při některých otázkách bylo zapotřebí doptávat se, kvůli lepšímu porozumění. Na konci rozhovoru byli všichni dotazovaní vyzváni, zda chtějí něco k rozhovoru dodat. Tuto možnost využili dva ze tří respondentů.

Záznamy rozhovorů byly autorkou bakalářské práce plně přepsány a jejich textová verze se stala součástí výzkumné dokumentace, stejně tak i samotné nahrávky. Na požádání je možné tuto dokumentaci předložit.

Dotazník obsahoval 27 otázek, z čehož otázka financování byla položena pouze jednomu respondentovi. Obsahoval témata nastíněná výše (viz. výzkumné otázky), seznam otázek uvádím v příloze bakalářské práce.

Technika zpracování dat spočívala v doslovném přepisu nahraných rozhovorů (často s úpravou do spisovného jazyka), následném uspořádání a interpretací podle tematických okruhů. U každého přepsaného rozhovoru došlo

ke zvýraznění klíčových informací, které byly následně zpracovány do textu empirického šetření.

Šetření si vzhledem ke kvalitativní povaze neklade za cíl zobecnit sebrané výsledky, má spíše informační a interpretační funkci. Výzkum byl prováděn v konkrétním sboru, proto sebrané informace nejsou zobecnitelné. Bakalářská práce může posloužit k určité reflexi a zajímavému vhledu do problematiky komunitní práce v církvi.

3.1 Úvodní otázky, vhled do problematiky

První otázka, která byla při rozhovorech kladena, zněla: „Jaké z komunitních aktivit, kterým se ve sboru věnujete, považujete za klíčové a typické?“

Respondenti často považovali za klíčové a typické aktivity, které organizovali právě oni sami. V jednom případě se tedy jednalo zejména o aktivitu „Snídaně s hostem“, což je aktivita založená na myšlence společného setkávání se u sobotní snídaně, pozvání nějaké zajímavé osobnosti nebo odborníka na určité téma (politika, odborníka na přírodu, novináře, lidi, kteří pracují s uprchlíky apod.), a společné diskutování. Smyslem je hlavně být spolu, vzájemně si vyměňovat názory, rozšířit si obzory, a třeba i změnit názor nebo postoj k určité problematice. Dva respondenti uvedli, že za klíčové a typické považují mezinárodní společenství (v rámci sboru vystupuje Japonské a Korejské společenství, rodiny z Konga). Oba dotazovaní považují práci s cizinci za velmi důležitou a nosnou do budoucna a za velmi smysluplnou i pro českou společnost. Cílem je učít lidi přijímat různost, pomoci cizincům zorientovat se v českém prostředí a nabídnout místo, kde je různost přijímána. Všem třem respondentům je společná touha učít a ukázat, jak najít společnou cestu, jak se navzájem respektovat s jinými názory i s jinou národností.

Druhou otázkou bylo zjišťováno, zda aktivity, které se ve sboru konají, odpovídají potřebám lidí a zda by bylo možné věnovat se i jiným aktivitám,

případně jakým. (Jak byste zhodnotil/a volbu komunitních aktivit? (jsou ty aktivity vhodné, nebo by bylo třeba věnovat se i jiným aktivitám?). Dva respondenti se domnívají, že aktivit, které se konají, je už dost a nemá cenu začít budovat něco nového, spíše by bylo dobré prohlubovat ty stávající aktivity. Největší smysl vidí v rozvíjení mezinárodního společenství, aby se sbor stal centrem, kde mohou křesťané, ale i nekřesťané a cizinci zakotvit, kde mohou najít zázemí a pomoc. Druhý respondent vidí možnost rozvíjení mezinárodního společenství v hledání průníků mezi druhou generací cizinců, například větší mírou propojování cizinců s Čechy (v rámci konfirmačního cvičení apod.) Respondent zároveň upozorňuje, že se aktivity proměňují v čase a je třeba odpovídat na dané potřeby. Třetí respondent uvádí, že se o tom v kostele jedná, co by se mohlo dělat, ale jeho samotného nenapadá nic nového, čím by mohl přispět. Bylo by podle něj možné více navštěvovat lidi, kteří potřebují s něčím pomoci (v rámci sboru), ale zároveň dodává, že zrovna tato aktivita by šla podporovat donekonečna.

3.2 Vliv komunitních aktivit na život respondentů

První otázka zněla: „Cítíte se oceněn/a za to, že se aktivitám věnujete?“ Dva respondenti uvedli, že se necítí být vyloženě ocenění, že by je někdo veřejně chválil nebo jim veřejně poděkoval, ale že ani nic takového nečekají, ani by s tímto záměrem aktivity neměly být konány. Oba respondenti ale uvedli, že ocenění vidí v tom, že věci fungují, že za nimi občas někdo přijde a řekne, že jejich práce je smysluplná, že se jim daná aktivita líbí. Oni sami v konání těchto aktivit vidí smysl a to je pro ně i motivací. Na konané aktivity také chodí dostatek lidí, což je podle dotazovaných určitým ukazatelem, že se jim akce líbí a proto na ně chodí. To vše je pro pořadatele dostačující a považují to za ocenění. Nutno podotknout, že tyto dva respondenti dělají aktivity dobrovolně (nedostávají žádné finanční ohodnocení). Třetí respondent je v této odpovědi

poněkud specifický, neboť za práci v rámci komunitní práce dostává jisté finanční ohodnocení. Proto i svou odpověď rozdělil do dvou částí, tedy na část finanční, na kterou si nestěžuje a na ocenění osobní. *„Co se týká osobního zadostiučinění, tam je to v takových vlnách. Někdy mám pocit, že člověk hodně dává, hodně investuje a nějak se to nevrací zpět, pak zase přijdou chvíle, kdy mám pocit, že to smysl dává, cítím dobrou zpětnou vazbu, podaří se nám třeba nějaký projekt a ten pocit radosti to zase vyváží. Je to tak trochu jako na houpačce.“*

Druhá otázka se snažila získat vhled do toho, co osobně přináší respondentům účast nebo organizace komunitních akcí. (Co Vám osobně přináší účast nebo organizace komunitních akcí?) Respondenti odpověděli na tuto otázku různě. Jeden z dotazovaných uvedl, že mu aktivity přináší mnoho vědomostí, znalostí a obohacení v tématech, kterým by jinak neměl čas se věnovat. Pro druhého dotazovaného je zásadní přínos v tom, že jeho děti vyrůstají v různosti, učí se různost přijímat a jsou samy přijímány větší skupinou, jsou součástí nějakého celku. Zároveň se dotazovanému podařilo propojit roli rodiče s rolí organizátora komunitních aktivit pro děti a to je pro něj přínos. V rámci komunitní práce i sborové práce se daří respondentovi propojovat jednotlivé skupiny lidí (děti, konfirmandi, senioři), to taktéž považuje za přínos. Třetí z respondentů uvedl, že je pro něj přínos hlavně práce s lidmi, kteří si jdou svým životem s nějakým břemenem, nemají to v životě jednoduché a mohou si někdy připadat, že jsou na okraji společnosti. Tato práce je pro dotazovaného velmi smysluplná a naplňuje ho, že může takovým lidem pomoci. *„To je nějaký leitmotiv, který provází můj život docela dlouho, a když bych měl hovořit teologicky, tak bych řekl, že v tom cítím snad i nějaké své povolání Boží.“* Je přesvědčen o tom, že jejich sbor může být a je zázemím a domovem všem lidem, kteří v životě zažívají ústrky nebo neporozumění.

Třetí otázka se zaměřila na zkoumání negativ v rámci komunitní práce. „Přineslo Vám osobně organizování aktivit nějaká negativa?“ Podle dotazovaných i organizace komunitních aktivit může přinášet určitá negativa. Jedná se zejména o organizační činnost, neboť tato práce je hodně manažersky a organizačně náročná, někdy je problém s přípravou a načasováním, a problém někdy také je, vybalancovat potřeby různých lidí, protože se nedá zkrátka odpovídat na potřeby všech. Skloubit všechny možné aktivity dohromady je taky někdy náročné. Dalším uvedeným negativem je přebrání zodpovědnosti za dobrovolníky. Když organizátor vycítí, že daného dobrovolníka již práce nebaví, snaží se najít někoho jiného, kdo by ho zastoupil, ale zároveň se někdo takový těžko hledá. Poslední respondent uvedl, že negativa nevidí, snad jenom v tom, že tomu musí obětovat svůj čas. Dva respondenti uvedli, že je nebaví propagace dané akce.

Čtvrtá otázka se zaměřila na zkoumání časových nároků komunitní práce ve sboru - „Kolik času trávíte účastí nebo organizací komunitních aktivit?“ Všichni respondenti se shodli, že časově vymezit tuto práci je velmi těžké, že to snad ani nelze a že časové nároky jsou velmi nárazové (například v létě tráví lidé čas spíše venku a aktivit je méně, naopak v zimě je aktivit více a chodí tam i více lidí. Někdy je také období, kdy ve sboru příliš nejsou děti ani senioři, tak se konají aktivity, které nejsou organizované pro tyto skupiny apod.). Také se všichni shodli, že nejde jenom o ten daný čas, kdy se aktivita přímo koná, ale s organizací je spojena celý řada jiných činností jako vytváření pozvánek, rozesílání e-mailů, telefonování, schůzky, tvoření sítě lidí, oslovování hostů, sledování témat ve společnosti, získávání dalších kontaktů, umístění pozvánek na weby (propagace). Místní farář dokonce uvedl, že komunitní práce mu zabere asi třetinu jeho farářského úvazku, ale že by se jí mohl věnovat ještě víc.

V další otázce se sledovalo, jaký vliv mají komunitní aktivity na osobní život respondentů. („Jaký vliv má organizace komunitních aktivit na Váš

osobní život?“) Respondenti uvedli, že komunitní práce má na jejich osobní život většinou pozitivní vliv. Pozitiva vidí například ve velkém rozšíření obzorů, v obohacení ze setkávání s jinými zajímavými lidmi, ve vzájemném posilování a povzbuzování k další podobné práci a setrvání v práci dosavadní. Pozitivní je také chvíle, kdy se organizátorům podaří skloubit aktivity komunitního centra s rodinným životem. Na tom jeden z respondentů ocenil to, když si můžou v rodině vzájemně úkoly rozdělit a spolupracovat. *„Tam hodně záleží na tom, jestli jsou to aktivity, na kterých se třeba podílí moje rodina. Třeba moje manželka, která sama vede komunitní centrum, tak tam to má vliv pozitivní, že můžeme dělat ty věci spolu, třeba i s dětmi, když je to akce Mateřského centra Benjamin. Tak tam je to fajn, že můžeme spolupracovat a rozdělit si třeba i ty úkoly vzájemně v rodině“* Někdy je vliv komunitních aktivit i nepříznivý, například ve chvíli, kdy je potřeba, aby někdo zaskočil za jiného dobrovolníka, který nemůže zajistit a uspořádat to, k čemu se zavázal. Danou akci je potřeba dokončit, stihnout v určitém čase a pak je problematické, když se narychlo musí dokončit práce za daného dobrovolníka. Třetí respondent uvedl, že je problematické, když je organizování komunitních aktivit na úkor rodiny. Záleží také na osobním rozhodnutí a na nastavení mantinelů. Komunitní práci by šlo věnovat více času, ale je třeba rozdělit svůj čas mezi různé aktivity.

Šestá otázka sledovala motivaci lidí, kteří se komunitním aktivitám věnují. (Co je pro Vás motivací, když organizujete komunitní aktivity?) Respondenti většinou uváděli, že je na práci motivuje práce s jinými lidmi. Zejména, když cítí nadšení z druhých lidí, když si společně organizátoři udělají čas, mají nápady, pracují s návrhy, vylepšují a upřesňují detaily. *„Takže to mě motivuje, už samotné přípravy jsou součástí té komunity, není komunita až ten výsledek, až co vznikne, ale už to, že spolu jsme a něco chystáme, tak to už má taký komunitní rozměr.“* Motivací je i utváření prostředí, které je otevřené pro okolí.

„Tak pro mě je motivace to, že jsme nějak v té komunitě jako takové a to nejenom v rámci tohoto sboru, ale že jsme jakoby živí, aktivní, že děláme nějaké propojení.“ V rámci aktivit se respondenti snaží nacházet průnik mezi jednotlivými skupinami lidí. Jeden z respondentů uvedl, že motivací je snaha změnit svoje okolí, má stále tendenci někoho něco učit a komunitní aktivity mu na to přijdou vhodné. Zároveň tvrdí, že se toto ovlivnění lidí až tak nedaří, neboť na ty aktivity většinou nepřijdou lidé, kteří by o daném tématu měli slyšet a vědět o něm. Proto se tato motivace v čase trochu proměnila - „Takže dneska motivací je asi to, co jsem říkala, prostě aspoň pro mě pocit, že něco dělám a že ti lidé, co tam chodí, tak chodí. Jako kdyby nechodili, tak bych to samozřejmě nedělala.“ Všichni tři respondenti uvádějí, že vidí ve své práci velký smysl, ať už pro sbor nebo pro společnost. Jeden z dotazovaných uvedl, že největší motivací je, když se daný projekt nebo akce podaří. V opačném případě musí člověk více sbírat síly pro další akce a nápady.

Poslední otázka zněla: „Přináší Vám osobně účast nebo organizování komunitních aktivit kolizi s rodinným životem nebo s přátelstvím?“ Všichni tři dotazovaní uvedli, že do jisté míry jim organizace přináší i nějaké kolize, ale ne nijak zásadní. Zejména se tedy jedná o ovlivnění rodinného života, neboť práce na komunitních aktivitách vyžaduje velké nároky na organizování času. Ten čas se pak musí rozdělit mezi rodinu, koníčky, přátele a sbor. To vyžaduje velké úsilí a snahu předcházet kolizím. Druhý respondent uvádí, že někdy pociťuje tlak v očekávání, že on i jeho děti budou přítomny téměř na všech akcích, které se konají, což souvisí se specifickou rolí respondenta ve sboru. Třetí dotazovaný uvádí, že mají opravdu v rodině rozdílné názory na mnoho témat a nejde vyloženě o tu akci, kterou respondent pořádá, ale spíše o názorový postoj nebo životní zaměření. Uvádí, že je spousta lidí, i v rodině i mezi přáteli, kteří nechápou, proč se dané aktivitě věnuje, ale u přátel je to zřejmě snazší, neboť oni na ty akce nechodí a ignorují to. Jiný respondent

naopak uvádí, že díky společenství našel mnoho zajímavých přátelství a našel i nové přátele.

3.3 Vliv komunitních aktivit na církevní sbor

V rámci této části bylo zkoumáno, jaký vliv mají komunitní aktivity na sbor. V první otázce se ptám: „Čím aktivity přispívají ke kvalitě sboru“. Všichni tři respondenti se nezávisle na sobě shodli v přesvědčení, že komunitní aktivity otevírají sbor více navenek, veřejnosti, svému okolí. „*To byl vlastně i záměr, proč tady bylo založeno komunitní centrum U Jákovova žebříku - otevřít ten sbor ven, nedopustit, aby tady ten sbor žil jenom nějakým vlastním provozem, o kterém nikdo nic moc neví.*“ Všichni ve sboru se snaží, aby lidé v něm nebyli jenom sami pro sebe, ale hlavně pro ty druhé. Tohle poslání přetrvává přes různé obměny farářů a cílem je oslovit lidi, kteří církev moc neznají, aby se cítili být zvaní. Druhý respondent uvedl, že díky komunitním aktivitám sbor žije, otevírá se společnosti a tohle považuje za velmi důležité, aby sbor uměl nabídnout něco svému okolí. Třetí dotazovaný uvedl, že je potřeba vytvořit u lidí chuť se scházet, neboť aktivit a různých nabídek je všude dost a je důležité, aby lidé spolu chtěli trávit čas.

Druhá otázka se ptá: „Jak ovlivňují komunitní aktivity sbor?“ První respondent uvádí: „*Určitě pozitivně. Nedá se jednoduše říct, že tím, že tu máme komunitní aktivity, tak by se sem najednou valily davy lidí a přicházeli noví členové sboru, s tímhle úmyslem vlastně ale ani ty komunitní aktivity neděláme, tam nejde o nějakou prvoplánovou misií v tom smyslu, že získáváme nové členy sboru, nové pokřtěné, což je samozřejmě fajn, když se to podaří, ale rozhodně to není primární cíl.*“ Sbor se díky těmto aktivitám stal otevřenější, velkorysejší a mnohem lépe dokáže přijímat různé menšiny a jinakost. Druhý respondent uvádí, že si cení multikulturality, otevřenosti, možnosti diskuse, možnosti se dozvědět něco nového, ale zároveň uvádí, že aktivit je někdy až

moc. Třetí respondent vidí ovlivnění v tom, že se na akcích potkávají různé generace a různé skupiny lidí, kteří se spolu baví a spolupracují, vzájemně se poznávají a obohacují. Vidí tedy pozitivní ovlivnění v propojování lidí.

Třetí otázka v této části směřovala na konflikty v rámci sboru. „Způsobuje konání aktivit nějaké konflikty v rámci sboru?“ Všichni tři respondenti uvedli ve svých odpovědích, že žádné konflikty v rámci sboru nepozorují, nebo by to konfliktem nenazvali. Co je někdy znát, je únava, akcí je hodně a někdy organizátoři přemýšlí, jestli akce nezredukovat a dělat je spíše více do hloubky, více poctivě. Jeden z respondentů uvádí, že nemá pocit, že by někdo kritizoval jakékoliv aktivity, že si spíše lidi vyberou, co je zajímavá a baví a to pak navštěvují a zbytek třeba ne. Sbor hodně charakterizuje právě přijímání různosti, takže i volba aktivit je přijímána dobře.

V otázce, která následovala po určité době v rovině ovlivnění Kobyliškého okolí, si jeden z respondentů vzpomněl, že cítí jako ne příliš jasnou věc spolek Logos. Jedná se o spolek, který sdružuje lidi s homosexuální orientací. Čeští křesťané přijímají tuto skupinu bez problému, ale někteří nově příchozí Korejci se s tím nedokáží úplně ztotožnit. V tomto ohledu již byly podniknuty určité kroky, zejména rozhovor s nově příchozími Korejci. *„Já se to snažím říkat tak, že prostě, když je ta různost tady přijata, tak tohle je taky forma nějaké různosti, a že nemusíme všemu úplně rozumět nebo se s tím ztotožnit, ale že můžeme něco nechat i na Pána Boha, že on si s tou růzností nějak poradí a tady si můžeme zkoušet se tolerovat navzájem.“* V rámci sboru toto zřejmě žádné konflikty nevyvolává, respondent to spíše cítí jako ne příliš přijatou věc.

Čtvrtá otázka: „Cítíte se jako sbor výjimečně vzhledem k těmto aktivitám?“ Dva respondenti by při této otázce zřejmě nepoužili slovo výjimečně. Chápou sbor spíše jako specifický ve svém konání, sbor má určitý profil. Mají pocit, že se v rámci sboru nikdo nevyvyšuje nad ostatní sbory nebo lidi, ale spíše organizátory potěší, když si jejich aktivit někdo všimne a pochválí je.

Výjimečnost spatřují v tom, že jako sbor se snaží přijímat různost. Jiným sborům neupírají jejich specifický profil, neboť každý sbor má profil svůj a každý je jiný. Jeden z respondentů uvedl, že si myslí, že je dobře, když má každý sbor svou nezaměnitelnou tvář podle obdarování, které má dále rozvíjet. Jako sbor se snaží být výjimeční v dobrém slova smyslu, že dělají něco, co se třeba jinde nedělá a že to snad dělají i dobře. Taková práce se projeví například tak, že ve staršovstvu jsou zástupci lidí ze třech kontinentů, a i přesto, že naráží na jazykové bariéry, dokáží se domluvit a shodnout. Poslední respondent uvedl, že se sbor cítí výjimečně, zejména díky tradici otevřeného sboru a přijímáním cizinců.

V páté otázce se ptám: „Jakou pozici máte mezi ostatními sbory?“ Respondenti uvedli, že se o nich, jako o sboru ví. *„Nemyslím, že by k nám ostatní sbory nějak vzhlížely s obdivem, ale ani že by nás viděly jako nějaké divné, myslím, že už si na to ostatní sbory zvykly, že takoví jsme a myslím, že toho i využívají různě třeba, když má někdo potíže, třeba se objeví nějaký člověk s homosexuální orientací a hledá, kde by mohl zakotvit, tak někdo zavolá, zeptá se, kde se schází Logos, taková spolupráce tady v Praze funguje. Nebo když se nějaký člen nějakého sboru ocitne v Bohnicích, tak ví, že se můžou obrátit na mě, že tam přijdu, takže tak asi.“* Druhý respondent také poukazoval zejména na to, že je mezi ostatními sbory známo, že je kobylišký sbor specifický, mezinárodní a různorodý. Třetí respondent vyzdvihl opět mezinárodní spolupráci, ale netroufl srovnávat kobylišký sbor s jinými sbory.

Šestá otázka byla zaměřena na zjištění, zda by se komunitním aktivitám, měly dle respondentů, věnovat i jiné sbory. (Máte pocit, že by se komunitním aktivitám měly věnovat i jiné sbory?). Všichni tři respondenti se shodli, že by se komunitní činnosti měly věnovat i jiné sbory, názory se drobně lišily v míře přesvědčení. První názor byl takový, že by bylo dobré, kdyby se tomu věnovaly i ostatní sbory, neboť díky těmto aktivitám by se daly ovlivnit názory

a postoje různých jiných lidí i mimo sbor, ale zároveň respondent uvádí i možná úskalí, které by to s sebou mohlo přinášet například sborům vesnickým (finanční stránka, nezájem lidí, omezené personální kapacity, málo lidí na sborech apod.). Druhý respondent je jednoznačně přesvědčený, že by se komunitním aktivitám měly věnovat i jiné sbory, ale spíše by si každý sbor měl najít svůj systém, odpovídat na potřeby místního společenství a lokality, než kopírovat nějaký systém někde jinde, protože to by nemuselo fungovat. *„Najít si svoje téma, svůj důraz, najít v čem jsme dobří, co chceme dělat, co chceme rozvíjet. Na základě místa toho sboru, v té společnosti, v té širší komunitě. Podívat se trošku kolem sebe, rozhlídnout se, co ta obec, vesnice, městská část potřebuje a říct si, tohle a tohle budeme dělat. A není na to žádný must, není na to žádné pravidlo, co to může být, vlastně ani nedokážu nikomu poradit, to se fakt musí rozhodnout každý sám.“* Poslední respondent vidí v komunitní práci dokonce téměř jedinou cestu do budoucna pro všechny sbory. *„V tomhle bychom měli být hodně otevření, neočekávat hned, že ti lidé se stanou členy nebo tak, ale máme být dobrým příkladem a hledat to své místo v té dané lokalitě kde jsme.“*

Sedmá otázka se snažila zjistit, zda je sbor oceněn církví. (Jste jako sbor ocenění v rámci církve za tyto komunitní aktivity?) Dva respondenti mají pocit, že je církev za jejich sbor vděčná a zajímá se o něj. Církev o sboru ví a může sem delegovat návštěvy z ciziny, sbor může uspořádat mezinárodní bohoslužbu a návštěvníky pohostit, to se stává celkem běžně. V tom tedy respondenti cítí ocenění. Zároveň ocenění není často nijak vyřčené. *„Zda probíhá nějaké ocenění v tom smyslu, že by vám to někdo řekl, to není ani taková, abych tak řekla střeoevropská vlastnost, kdyby to bylo negativní, tak bychom to asi už věděli, takže takhle, takže asi jo.“* Třetí dotazovaný uvádí, že vůbec netuší, zda je sbor v rámci církve oceněn.

Další otázka směřovala na zjištění počtu lidí, kteří se na organizaci komunitní práce v rámci sboru podílejí. (Kolik lidí se na organizaci komunitních aktivit podílí?). Odpovědi na tuto otázku se mírně lišily. Jeden z respondentů uvádí - „*No, ono vlastně těch opravdu aktivních lidí, co to chystají, všechno organizují, vlastně zas tak moc není. Myslím, že jich určitě není víc než dvacet, je jich spíš 10 možná 15, to je takový reálný odhad. Ale pak jsou lidi, kteří dokáží ad hoc s něčím pomoci.*“ Druhý respondent uvádí, že se počet lidí, kteří se na aktivitách podílí, dosti mění. Někdy má ale respondent pocit, že to má stejně na starost nějaká menší skupinka, ve které se lidi příliš nemění, zároveň uvádí, že se mnoho lidí umí přidat k určité akci. Počet lidí, kteří se podílí, závisí na tom, jaká akce to je. Při Bazaru jídel se aktivně zapojí 40-50 lidí, na brigádu přišlo nedávno 25 lidí z různých skupin (Korejci, mládež, senioři, lidi z Logosu). Třetí respondent uvedl, že danou aktivitu má na starosti sám a vždy před dnem konání se snaží oslovit někoho, kdo by mu pomohl s organizací. K organizaci jiných akcí se vyjádřil takto: „*No a pak si myslím, ty ostatní aktivity co tam jsou, tak tam se účastní hodně lidí. Nejsem vůbec schopná říct kolik, ale myslím, že během toho roku, když by se sečetly všechny ty akce, a kolik lidí to připravuje, tak že bychom se dostali mezi 50-100 lidí. Ale je možné, že to jsou pořád ti samí.*“

Devátou otázkou jsem se snažila zjistit, zda respondenti považují počet lidí, kteří se na komunitních aktivitách podílí, za dostatečný. „Je počet lidí, kteří se na organizaci podílí, dostatečný? (Jaké množství byste považoval/a za dostatečné?)“ První z respondentů uvádí, že by byl rád a bylo by dobré, kdyby se do komunitních aktivit zapojili i jiní lidé a daná práce se mohla rozdělit mezi více osob. „*To je možná trošku i naše slabé místo u nás ve sboru, že si lidi třeba zvykli, že tohle dělá tenhle člověk, dělá to dobře, tak ať to dělá dál, místo toho, aby přemýšleli, jak bychom mu třeba mohli pomoci nebo jak bychom se do toho mohli třeba taky zapojit.*“ Někdy je problém zapojit někoho dalšího. Za

optimální počet lidí by považoval počet 25-30 lidí. Druhý respondent uvádí, že by bylo stále možné tu práci rozvíjet dál a bylo by možné zapojit více lidí, otázkou zůstává, jestli je to nutné a jestli se to dá po členech sboru vyžadovat a klást na ně takové nároky. Někdy zvažují, zda aktivit už není hodně, a proto aktivity také vyhodnocují- kolik bylo lidí, je o tu akci zájem apod. Třetí respondent má pocit, že dokud se akce konají, není třeba navyšovat počet lidí, kteří se na organizaci podílí. Dosavadní počet považuje za optimální, má pocit, že kdyby ti organizátoři nemohli nebo nechtěli, tak by se akce nekonaly.

3.4 Vliv komunitních aktivit na lokalitu Kobylis

„Jak ovlivňují komunitní aktivity okolí?“ Respondenti se shodli, že o jejich aktivitách, o sboru a komunitní činnosti ví vedení Prahy 8. Někdy se dokonce stane, že se přijde na nějakou akci podívat zástupce z úřadu. Činnost komunitního centra podporují do jisté míry i finančně. Hodně se o sboru ví i v nejbližším okolí, někdy sbor spolupracuje s okolními školami, školkou, základní uměleckou školou, domovem pro seniory Rosa, s diakonií v Ďáblicích, s Psychiatrickou nemocnicí Bohnice, apod. Tito dva respondenti měli však odlišný názor na ovlivnění okolí díky poloze kostela. První z respondentů uvedl polohu kostela jako ne příliš vhodnou. *„Jsme tady takoví zastrčení, že tady úplně nejsme v centru jako třeba Terezička, ten kostel Salesiánský, tak ten je přímo na náměstí, odevšad vidět, projede tudy tisíce aut během dne a tady jenom tak děti do školy, nějakí pejskaři, lidi s kočárkama, to jako mě trošku mrzí, že nejsme víc na očích, ten kostel by měl být ne zastrčený, ale naopak vystrčený ven.“* Druhý respondent uvádí, že se občas podaří oslovit náhodné kolemjdoucí, kteří se zapojí do aktivit sboru (neznámé maminky s dětmi při venkovních hrách, výtvarná činnost při Noci kostelů, koncert před kostelem apod.) Respondent si chválí otevřenost sboru, možnost přístupu do prostorů kostela. Tím se dají navázat kontakty s lidmi z okolí. Sbor se také

snaží zapojovat do aktivit, které se konají v rámci Prahy 8 (výtvarná soutěž, adventní trhy) a tím hledat průniky a ukázat v čem je sbor výjimečný a přínosný. Dva respondenti uvedli jako ovlivnění okolí akci Zažít město jinak. Jedná se o akci, která se nyní již nekoná, ale konala se minulých 5 let a docházelo tam k hezkému propojení lidí z kostela s lidmi mimo sbor (akce nebyla sborová, ale školní). Aktivita byla koncipovaná jako veselá akce pro děti s hrami a soutěžemi, kde se hodně zapojili Korejci z kobylického sboru, ale i další lidé, zejména rodiny s dětmi. Korejci uvařili jejich tradiční jídlo, zpíval zde korejský sbor a předváděli taekvondo a tato akce byla hodně multikulturní. Spolupráce s kostelem fungovala velmi dobře. Jeden z respondentů také uvádí, že velmi obohacující je akce Bazar jídel, kde se setká hodně lidí a zároveň není akce samoučelná. Vybírají se zde peníze na dárky pro nemocné lidi v Bohnicích a to snad vede lidi i k nějaké dobročinnosti. Plány mají respondenti i do budoucna. Jeden z nich by si uměl představit propojení seniorů s cizinci. Senioři by mohli cizince doučovat Český jazyk a cizinci například Korejky, které nemluví česky, ale chtěly by pomáhat, by mohly chodit seniorům nakupovat nebo jinak pomáhat.

Druhá otázka se snažila zjistit, zda způsobuje konání aktivit konflikty v rámci okolí. „Způsobuje konání aktivit nějaké konflikty v kobylickém okolí?“ Na tuto otázku všichni tři respondenti odpověděli velmi jednoznačně, že žádné konflikty v okolí nejsou nebo je alespoň nepozorují. *„Tak to určitě ne. To není jako o konfliktech, spíše o tom, že ta nabídka aktivit je obrovská a spíše si uvědomujeme to, že když se něco děje třeba nějakou sobotu nebo nějaký den, je dalších tucet aktivit tady v okolí, tak ta nabídka je široká, takže spíš s tím někdy bojujeme, najít nějaký vhodný termín, kdy se zrovna tady v okolí nic neděje a to je někdy docela těžké. Ale konflikty určitě ne.“*

Další dvě otázky se soustředily na propagaci aktivit. „Jak propagujete aktivity vašeho sboru/ Jak dáváte o aktivitách vědět?“ Respondenti se shodli na způsobu propagování aktivit. Jedná se zejména o emailové pozvánky, osobní rozhovory a pozvání, osobní kontakty s Prahou 8, rozesílání pozvánek, vyvěšování plakátů, síť kontaktů, ohlášky, oslovení škol a jiných institucí v okolí (domovy seniorů apod.). Většinou však na akce chodí lidé ze sboru, občas se ale podaří, že přijde někdo cizí, kdo je osloven nějakou nabídkou akce (studenti, senioři, radní), ale spíše v malé míře. Dva respondenti uvedli, že jsou si vědomi nedostatku webových sborových stránek, přesto tam pozvánky vyvěšují. Do budoucna by na webových stránkách chtěli zapracovat. Osobní weby ale fungují dobře. Cestou je podle jednoho dotazovaného i facebook. *„Mně se zdá být dobrá cesta i ten facebook, tak i skrze ty fotky se o nás ten člověk může dovědět, jak to tady probíhá a jaké to je a může to odbourávat nějakou bariéru, zda sem vstoupit nebo ne.“*

„Domníváte se, že je propagace aktivit dostatečná?“ Dva z respondentů přemýšlí nad tím, zda je potřeba ty aktivity propagovat více a zda to vůbec chtějí. *„Neřekl bych, že bychom to nějak extra uměli, ani vlastně nechceme kdovíjak moc. Myslím, že ta energie se dá vynaložit smysluplněji, jinak, ale to se možná změní v budoucnu. Uvidíme.“* Jeden z respondentů nepovažuje propagaci za dostatečnou. Má vždy spoustu nápadů, jak by se daly akce více propagovat, ale ty nápady často chodí postupně. *„Ale odpověď, jestli ta vynaložená energie Vám to opravdu přinese, to stejně nevíte nikdy. Já si myslím, že stejně většina těch lidí, co tam chodí, jsou jednak sbor a jednak okruh známých.“*

„Jaký vliv má komunitní práce na lidi mimo sbor?“ Jeden z dotazovaných uvádí, že doufá, že to lidem mimo sbor přináší radost, uspokojení z toho, že je místo, kde se můžou cítit bezpečně, v bezpečném prostředí, kde je nikdo neodsuzuje, nemá vůči nim žádné předsudky, a necítí se nijak marginalizovaní.

Lidé mohou do kostela přicházet se svou jinakostí bez přetvářky, a taky nějak rozvíjet svou křesťanskou identitu. Skrze komunitní aktivity mohou lidé přicházet i do sboru a k Bohu, i když to není primární účel daných aktivit. *„Spíš jako nějak ten sbor může otevřít dveře do církve, pozvat, ukázat, že je možné být právě nějakou tou menšinou a zároveň křesťanem, že to jde dohromady a že se najde i místo, kde jsou tihle lidé vítáni. Co to s nimi pak udělá, jak na to zareagují nebo jestli je to přivede do našeho sboru nebo třeba do nějakého jiného sboru nebo z toho jen budou mít dobrý pocit, že to tak je, to už jaksí nechávám na nich a na Bohu, jakou cestou s nimi půjde.“* Druhý respondent uvádí, že se díky komunitním aktivitám daří zanechávat dobrou stopu mezi ostatními lidmi. O aktivitách se ví, okolní organizace mají kontakt na organizátory a stává se, že někdo zavolá, odkáže na kostel někoho jiného apod. Třetí respondent odpovídá, že dopad na lidi je sice menší, než by si představoval – *„Ale zase z pohledu toho věřícího člověk nemůže očekávat, že do toho kostela budou proudit davy, já si myslím, že každý člověk, který do toho kostela přijde z venku a cítí se tam dobře, tak že je to dobré, takže vlastně o množství moc nejde.“* Domnívá se, že se skrze komunitní aktivity může ovlivnit pohled lidí zvenčí na církev.

3.5 Zajištění a podpora aktivit vnějšími aktéry

Dvě otázky tohoto tematického okruhu se zaměřují na spolupráci sboru v rámci komunitních aktivit s jinými organizacemi. *„Spolupracujete v rámci komunitní činnosti s jinými organizacemi, případně s jakými?“* Sbor a komunitní centrum se snaží spolupracovat s jinými organizacemi. I přestože převážnou většinu činností vykonává farář, snaží se mnohé aktivity propojovat i s jinými lidmi. Konkrétní propojení je například zpěv pěveckého kroužku v domově pro seniory, návštěva Korejských hudebníků v Psychiatrické nemocnici v Bohnicích apod. Všichni respondenti uvedli, že mezi organizace, které se

sborem spolupracují, patří Městská část Prahy 8, která poskytuje finanční granty, ale sbor se naopak zapojuje do jejich aktivit (výtvarná soutěž apod.). Mezi další zmíněné organizace patří Logos, již zmíněná Psychiatrická nemocnice Bohnice, Bratrská škola, domov seniorů Slunečnice, Diakonie, a potom letmá spolupráce. Dříve také v místě kostela sídlilo středoevropské centrum misijních studií, se kterými sbor také spolupracoval.

Na otázku „Co vám ta spolupráce přináší,“ odpověděli respondenti různě. Jeden respondent uvedl, že mu spolupráce mnoho nepřináší, leda tak hodně práci, vnímá spolupráci spíše jako organizační záležitost a při organizaci nemá mnoho času se s lidmi zastavit a popovídat si. Proto má pocit, že mu spolupráce nic nepřináší. Druhý respondent chápe přínos spolupráce ve smyslu obohacení sboru. *„To přinášelo sboru právě to otevření obzoru, takové to rozšíření té velkorysosti, té schopnosti přijímat tu jinakost, to přineslo určitě jako hodně a myslím, že to hodně přináší dodnes.“* Osobně chápe spolupráci s různými organizacemi jako školu komunikace o Bohu. Musí volit srozumitelný jazyk pro určitou skupinu lidí. Třetí respondent odpovídá: *„Přináší mi jakoby model, jak je v té různosti možné se zorientovat a žít v tom, a i když jsou některé věci třeba víc náročné na organizaci, tak to je v podstatě to, co mě pořád žene dopředu, že v tom vidím ten smysl, jakoby vytvářet nějak takový malý model pro tu společnost, která se tak bojí té různosti.“* Při organizaci komunitních aktivit dochází ke vzájemnému obohacování a společným radostem. Respondent uvádí: *„Mě hrozně dojala věta jednoho kluka, který byl muslim ze Sýrie. A já říkám: „co chceš být, až bude velký?“ „Já bych chtěl hrozně sázet stromy“ a mě to hrozně dojalo, protože my jsme zvyklí ty dvanáctileté kluky vidět jako potenciální teroristy a on řekl, že by chtěl sázet stromy, tak to mě strašně teda dojalo, že aspoň zazní takové jiné názory a pohledy tady tímto, tou otevřeností.“*

Třetí otázka v této oblasti byla: „Podporuje vaši činnost Obecní úřad nebo jiná organizace?“ Všichni tři respondenti uvádějí významnou podporu od Prahy 8. Jedná se o podporu finanční, pro výtvarné dílny, ale podporu morální. Cítí, že si na Praze 8 uvědomují, že komunitní práce má smysl, přihlíží k jejich žádostem a že podporují jejich aktivity. Jeden z respondentů ale dodává, že vlastně neví, v čem jiném by je měla Praha 8 podporovat, protože je lepší zůstat nezávislý.

V rámci rozhovoru byla ještě s jedním respondentem řešena otázka financování komunitních projektů. Domnívám se, že by bylo zbytečné ptát se na tuto otázku všech dotazovaných. Komunitní aktivity jsou do jisté míry financovány z grantů, které vyplácí Praha 8 a dále z příspěvků členů komunitního centra, ale to jsou spíše menší obnosy. Komunitní centrum neplatí žádný nájem, což je velká finanční úspora a lidé zde pracují převážně dobrovolně, nedostávají tedy žádnou úplatu.

Dva respondenti dodávají k rozhovoru své poznatky: *„Řekl bych, že to někdy možná vypadá, že už máme hotovo, ale já tu komunitní práci pořád cítím jako takovou cestu někam, třeba tím, že přicházejí noví lidé. Pořád je potřeba na těch vztazích nějak pracovat. Ta komunita je nějaké pletivo vztahů a to si uvědomuji, že je to nekonečná práce na tom, aby se ty vztahy nějak pěstovaly, aby ti lidé spolu byli rádi, aby to nebyl jenom takový mus, že teďka jsme si řekli, že uděláme tenhle projekt, tak ho teda nějak dotáhneme, ale že jsme spolu prostě i rádi, že spolu rádi spolupracujeme a to si myslím, že je nakonec podstata té komunity nebo toho komunitního života, ne to, že prostě vyrobíme nějakou věc, nebo že o nás budou hezky psát v nějakých novinách, ale že strávíme několik hodin spolu a prostě bude nám dobře. No a má to snad doufám i nějaký duchovní přesah, že snad tihle lidé jako jim nejenom je dobře spolu ale i s Bohem je jim nějak dobře, to si myslím, že je věc, na které člověk*

musí pořád pracovat, to je neukončená věc a je to vlastně práce se vztahy svým způsobem.“

Druhý respondent se vyjadřuje k rozdělení sboru a komunitního centra: *„Já sama bych to nedokázala vydefinovat, protože je to takový průnik tady, i když ty aktivity nejsou primárně stejné, jako třeba ty biblické hodiny pro děti, nebo pro starší lidi nebo samotná bohoslužba, ale prolíná se to dost, a protože i vidím v tom smysl i těm cizincům nějak přiblížit ty tradice těch křesťanských svátků a tak, takže i u toho tvoření, výtvarných dílen a aktivit otevřených pro veřejnost je často téma nějaké biblické, a to jako si myslím, že se k tomu to komunitní centrum hlásí, že stavíme na té křesťanské identitě, takže to není nic, že bychom se schovávali a pak najednou ten křesťanský obsah se tam objeví, to většinou každý ví, když sem přichází, že tam je i tahle rovina přítomna.“*

4. Závěr

V rámci bakalářské práce byla zkoumána komunitní práce v církvi, konkrétně ve sboru Českobratrské církve evangelické v Kobylicích. Tento sbor má dlouhou tradici v konání různých komunitních aktivit a tuto tradici rozvíjí i v dnešní době.

V bakalářské práci se podařilo zodpovědět výzkumné otázky.

- a) V církevním prostředí může docházet a dochází k uplatnění principů komunitní práce. Díky komunitním aktivitám přispívá sbor k řešení sociálních témat a skrze ně se může otevřít širší veřejnosti a oslovit i lidi z necírkevního prostředí.
- b) Komunitní práce přináší mnohé hodnoty, mezi které patří úcta, důvěra, vzájemná pomoc, tvorba vztahů, trpělivost a pocit smysluplnosti. Komunitní práce vede k tolerantnímu chápání komunity i k jiným kulturám – v případě pojednávaného sboru jde o dlouhodobě udržované přátelství s korejským a japonským sborem.

- c) Práce ukázala, že lze na úrovni sboru vytvořit celou škálu aktivit, které obohacují život nejenom členům sboru, ale i dalším obyvatelům lokální komunity popřípadě i osob ze vzdálenějšího prostředí, konkrétně jde o aktivity: Logos, Mateřské centrum Benjamin, Kavárnička nejen pro seniory, Snídaně s hostem, Pěvecký sbor Cantiola Iacobi a Mezinárodní výtvarná dílna.

Aktivity zkoumaného sboru jsou zaměřené dovnitř i ven, sbor působí v místní komunitě, spolupracuje s místními školami, školkou, domovem pro seniory, s diakonií, s Psychiatrickou nemocnicí v Bohnicích, snaží se oslovovat lidi mimo sbor, zve na své akce celou škálu lidí. Díky těmto aktivitám se sboru daří podněcovat vzájemnou komunikaci mezi lidmi v rámci sboru i mimo něj.

Sbor přispívá k řešení sociálních témat, neboť se zabývá prací s cizinci, se seniory, s matkami na mateřské dovolené, s homosexuály, s mládeží, věnuje se tedy lidem, kteří by mohli pociťovat určité vyloučení ze společnosti. Skrze komunitní aktivity se sbor snaží působit osvětově, pořádá akce, na kterých vystupují odborníci z různých oborů. Sbor má význam i v mezinárodním prostředí.

Díky komunitním aktivitám mohou do sboru vstupovat lidé, kteří neznají církevní prostředí nebo se bojí do něho vstoupit. Tito lidé mohou vstoupit do sboru se svou jinakostí, aniž by se báli předsudků, odsuzování, mohou vstoupit bez přetvářky a cítit se zde bezpečně. V okolí se o aktivitách sboru ví, a někdy se stává, že lidé z různých důvodů kontaktují faráře (například díky zkušenosti s prací s cizinci apod.). V rámci různých aktivit sbor představuje svou činnost veřejnosti - (malování křesťanských symbolů a koncert před kostelem apod.). Primárním cílem není přivádět nové lidi do sboru, mít nové pokřtěné, ale spíše zanechávat dobrou stopu mezi lidmi, otevřít se okolí a snad i změnit pohled na církev. Sbor je tvořen komunitou, kde se tvoří přátelství, známosti, tedy vzájemné sociální vztahy. To přispívá k posilování vzájemné pomoci a

solidarity mezi lidmi. Sbor je velmi otevřený a zve do svého středu všechny lidi, kteří o to mají zájem. Kobylišký sbor se hodně vyznačuje velkou otevřeností a tolerancí, neboť se zde setkávají různé skupiny, které spolu dokáží velmi dobře spolupracovat. Díky komunitním aktivitám se v rámci sboru i mimo něj budují sociální vazby, vytváří se sociální kapitál.

Empirické šetření potvrdilo, že komunitní aktivity mají vliv na život realizátorů komunitních aktivit, vliv je vesměs kladný: smysluplnost, osobní ohodnocení, získání pevnějších kontaktů. Je však také zřejmé, že tito lidé věnují této práci mnoho času, o který je připraven například jejich rodinný život popřípadě jiné zájmy.

Empirické šetření potvrdilo pozitivní vliv komunitních aktivit uvnitř církevního sboru samotného: otevřenost, schopnost porozumět si s jinými národy a kulturami, pocit ocenění a specifčnosti sboru, přijímání různosti, mezinárodní prostředí. Jedinou citlivou aktivitou se ukázala být existence centra Logos, avšak ani toto nezpůsobuje konfliktní situace.

Empirické šetření rovněž potvrdilo pozitivní vliv komunitních aktivit na lokální komunitu v Kobylicích: přátelství napříč sociálními skupinami, kulturní a sociální programy, vzdělávací funkce. Velmi zdůrazňovaným tématem v odpovědích respondentů byly odkazy na mezinárodní aktivity sboru. Tyto aktivity rozšiřují multikulturní cítění členů sboru a přispívají ke kulturní toleranci a respektování kulturních odlišností.

Snahou všech zúčastněných je snižovat strach, bojovat s předsudky, zvyšovat toleranci, podporovat lidi v jejich aktivitách, činnosti i obtížných životních situacích.

Je velmi důležité, že se daří sboru propojovat lidi z různých sociálních skupin (cizince, seniory, homosexuály, mládež, lidi s psychiatrickým onemocněním, dobrovolníky apod.) Toto propojení se děje skrze jednotlivé

aktivity (společné výtvarné dílny, návštěvy u členů sboru, koncerty v různých institucích, účast na „Zažít město jinak“ apod.)

Díky komunitním aktivitám lze spoustu věcí změnit, proto se do organizace může zapojit každý. Komunitní práce v tomto sboru je založena na práci dobrovolníků, v rámci sboru se nevyskytuje nikdo, kdo by se věnoval komunitní práci profesionálně. Místní farář má na však na starosti mnohé aktivity a jeho farářský plat je z části i odměnou za práci v komunitní oblasti. Vystupují zde však lidé v pozici „místního profesionála,“ tedy člověka, který svými zkušenostmi a vzděláním přispívá k chodu aktivit. Motivací pro konání je radost ze společně stráveného času, být součástí komunity, smysluplnost, možnost něco změnit a ovlivnit.

Skrze komunitní aktivity dochází k setkávání lidí a vzájemnému posilování vztahů, někdy se i daří oslovit lidi mimo sbor. I proto by se měly komunitním aktivitám věnovat i jiné sbory, není ale možné převést stávající model do jiného sboru, je třeba vytvářet konkrétní vzorce a odpovídat na specifické potřeby v místní komunitě. Je taky dobré věnovat se aktivitám spíše do hloubky, než za každou cenu vytvářet velkou nabídku.

Pro větší rozložení sil by bylo vhodné, aby se do organizace komunitních aktivit zapojilo více lidí a neleželo vše na bedrech velmi malé skupinky osob. Osobně bych ke všem zjištěním z pozice výzkumníka doporučila nezapomínat na poděkování a chválu organizátorů, kteří často aktivitám věnují opravdu hodně času, ale zpětné vazby se jim příliš nedostává. Je zřejmé, že aktivity nejsou konány s primární vidinou pochvaly, ale jakákoliv podpora je vždy vhodná a určitě na místě.

Z bakalářské práce vyplývá, že zasazení principů komunitní práce do sborového prostředí je vhodným prostředkem pro práci s lidmi ve sboru i mimo něj, neboť dochází k propojování lidí a k setkávání, což jsou v dnešní době principy velmi důležité a potřebné pro celou společnost. V rámci lokálního

působení se dají ovlivnit i události vzdálenější. Na základě zjištěných informací se zdá, že by komunitní aktivity mohly být cestou, jak v budoucnu oslovovat lidi, jak udržet církve a sbory živé.

Bakalářskou práci by bylo možné dále rozvinout například zkoumáním aktivit jiných sborů a následným porovnáním výsledků, bylo by vhodné pozorovat komunitní činnosti konané v rámci městských sborů a sborů venkovských a hledat odlišnosti ve způsobu práce i pohledu na volbu komunitních aktivit.

Seznam literatury

Odborná literatura:

BAŠTECKÁ, Bohumila. BENEŠ, Ladislav. HAŠKA, Petr. Společenství: Diakonie žitá, poskytovaná, vyučovaná. Konference Hidden Europe. Praha: 2012.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad, 12. vyd., Praha: Biblická společnost, 2006.

BJELONČÍKOVÁ, Monika, GLUMBÍKOVÁ, Kateřina, GOJOVÁ, Alice. *Participativní přístupy v sociální práci*. Ostravská univerzita, 2016. ISBN 978-80-7464-851-9.

GOJOVÁ, Alice. *Teorie a modely komunitní práce*. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2006. ISBN 80-7368-154-4.

HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-45-1.

HAVRDOVÁ, Zuzana. *Mít život ve svých rukou: o oblastech a postupech práce komunitního pracovníka ve vyloučených lokalitách*. Praha: Český západ a Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze s obecně prospěšnou společností Cheiron T, 2013. ISBN 978-80-87398-32-6.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HROMÁDKA, Josef. *Co je církev*. Brno- Židenice: Synodní rada českobratrské církve evangelické, 1936. [leták]. Vyšel 15.5.1936.

KÜNG, Hans. *Co je církev?*. Brno: Cesta, 2000. ISBN 80-85319-92-6.

LARSEN, Anne Karin, Vishanthie SEWPAUL a Grete Oline HOLE. *Participation in community work: international perspectives*. New York: Routledge, 2014. ISBN 978-0-415-65841-6.

MAREŠ, Petr. *Faktory sociálního vyloučení*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2006. ISBN 80-87007-15-8.

MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-502-8.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.

ŠŤASTNÁ, Jaroslava. *Když se řekne komunitní práce*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.

ŠUBRT, Jiří. *Soudobá sociologie*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1413-7.

VÁNĚ, Jan. *Komunita, jako nová naděje? Náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-4.

Sborníky:

Jak se dělá sbor: sborník příspěvků z kurzu pro kazatelky a kazatele ČCE, pořádaného Spolkem evangelických kazatelů v Praze 2018. Praha: EMAN, 2018. Knižnice Spolku evangelických kazatelů. ISBN 978-80-88060-13-0.

Internetové zdroje:

Agentura pro sociální začleňování. Co je sociální vyloučení. [online]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/o-nas/#co-je-socialni-vyloucení>.

PILEČEK, Jan. (2010): Koncept sociálního kapitálu: pokus o přehled teoretických a metodických východisek a aplikačních přístupů jeho studia [online]. 2009 (cit. 8. 8. 2019). Geografie, 115, č. 1, s. 64–77. URL: https://www.researchgate.net/profile/Jan_Pilecek/publication/267975101_KONCEPT_SOCIALNIHO_KAPITALU_POKUS_O_PREHLED_TEORETICKYCH_A_METODICKYCH_VYCHODISEK_A_APLIKACNICH_PRISTUPU_JEHO_STUDIA/links/555b1dfc08ae6943a878654e.pdf.

<http://www.kosteljakob.cz/>

Přílohy

Příloha číslo 1: Seznam otázek k rozhovorům

- 1) Jaké z komunitních aktivit považujete za klíčové a typické?
- 2) Jak byste zhodnotil/a volbu komunitních aktivit?

- 3) Cítíte se oceněn/a za to, že se aktivitám věnujete?
- 4) Co Vám osobně přináší účast nebo organizace komunitních akcí?
- 5) Přineslo Vám osobně organizování aktivit nějaká negativa?
- 6) Kolik času trávíte účastí nebo organizací komunitních aktivit?
- 7) Jaký vliv má organizace komunitních aktivit na Váš osobní život?
- 8) Co je pro Vás motivací, když organizujete komunitní aktivity?
- 9) Přináší Vám osobně účast nebo organizování komunitních aktivit kolizi s rodinným životem nebo s přátelstvím?

- 10) Čím aktivity přispívají ke kvalitě sboru?
- 11) Jak ovlivňují komunitní aktivity sbor?
- 12) Způsobuje konání aktivit nějaké konflikty v rámci sboru?
- 13) Cítíte se jako sbor výjimečně vzhledem k těmto aktivitám?
- 14) Jakou pozici máte mezi ostatními sbory?
- 15) Máte pocit, že by se komunitním aktivitám měly věnovat i jiné sbory?
- 16) Jste jako sbor ocenění v rámci církve za tyto komunitní aktivity?
- 17) Kolik lidí se na organizaci komunitních aktivit podílí?
- 18) Je počet lidí, kteří se na organizaci podílí, dostatečný? (Jaké množství byste považoval/a za dostatečné?)

- 19) Jak ovlivňují komunitní aktivity okolí (= Kobyličky?)
- 20) Způsobuje konání aktivit nějaké konflikty v kobyličském okolí?

- 21) Jak propagujete aktivity vašeho sboru / Jak dáváte o aktivitách vědět?
- 22) Domníváte se, že je propagace aktivit dostatečná?
- 23) Jaký vliv má komunitní práce na lidi mimo sbor?

- 24) Spolupracujete v rámci komunitní činnosti s jinými organizacemi?
Případně s jakými?
- 25) Co vám spolupráce přináší?
- 26) Podporuje vaši činnost Obecní úřad nebo jiná organizace?
- 27) Jak jsou komunitní aktivity financovány?